

**Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní**

Fungování a financování náboženských organizací

Veronika Beranová

**Bakalářská práce
2012**

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2011/2012

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Veronika Beranová**
Osobní číslo: **E09429**
Studijní program: **B6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Management podniku - Management malých a středních podniků**
Název tématu: **Fungování a financování náboženských organizací**
Zadávací katedra: **Ústav veřejné správy a práva**

Zásady pro vypracování:

Cílem práce bude podrobněji zpracovat pojem náboženství. Srovnání jednotlivých náboženství a fungování jednotlivých církví v České republice a ve světě. Práce se orientuje zejména na:

- pojem náboženství
- náboženské církve v České republice a ve světě
- financování a ekonomická činnost vybrané církve
- dotazníky - uvnitř církve, veřejnost

Rozsah grafických prací: —
Rozsah pracovní zprávy: cca 30 stran
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

BOUKAL Petr; VÁVROVÁ Hana. Ekonomika a financování neziskových organizací. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2007. 89 s. ISBN 978-80-245-1293-8 (brož.).

FARSKÝ Miroslav; RITSCHELOVÁ Iva. Ekonomika a management neziskových organizací. Vyd. 1. Ústí nad Labem: Univerzita J.E. Purkyně, 2003. 61 s. ISBN 80-7044-535-1 (brož.).

PITRA Zbyněk. Management organizací v globálním světě počátku 21. století. Vyd. 1. Praha: Professionals Publishing, 2007. 350 s. ISBN 978-80-86946-33-7.

TRETERA RAJMUND Jiří. Stát a církev v České republice. Vyd. V KN 1. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002. 156 s. ISBN 80-7192-707-4.

VOJTÍŠEK Zdeněk. Encyklopedie náboženských směrů a hnutí v České republice: náboženství, církve, sekty, duchovní společenství. Vyd. 1. Praha: Portál, 2004. 462 s. ISBN 80-7178-798-1.

Vedoucí bakalářské práce: **Mgr. Jan Mandys**
Ústav veřejné správy a práva

Datum zadání bakalářské práce: **30. června 2011**

Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2012**

doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.
děkanka

L.S.

doc. Ing. Marcela Kožená, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 22. července 2011

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako Školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 30. 4. 2012

Veronika Beranová

PODĚKOVÁNÍ:

Ráda bych poděkovala panu Mgr. Janu Mandysovi, Ph.D., vedoucímu mé bakalářské práce, za odborné vedení a cenné rady a připomínky, které mi pomohly zpracovat tuto bakalářskou práci.

Dále bych ráda poděkovala mé rodině za velkou podporu po celou dobu mého studia.

ANOTACE

Tato bakalářská práce analyzuje fungování a financování náboženských organizací v Pardubickém kraji. Cílem bakalářské práce je zjistit, jestli je společnost o problematice náboženských organizací dostatečně informovaná. Dále se bakalářská práce zaměří přímo na jednotlivé náboženské organizace a pomocí rozhovorů zjistí, jak fungují, jak jsou financovány a jak nakládají s případnými zisky.

KLÍČOVÁ SLOVA

Církev, fungování, financování, veřejnost, dobročinné sbírky

TITLE

Operation and Funding of Religious Organizations

ANNOTATION

This thesis analyzes the operation and funding of religious organizations in the (Pardubice) Region. The aim of this work is to find out if the society is well informed about the issues connected with religious organizations. Furthermore, the thesis focuses on the various religious organizations and discovers how they work by interviews, how they are financed and how to handle any profits.

KEYWORDS

Church, operation, financing, public charitable collections

OBSAH

SEZNAM ZKRATEK	- 11 -
ÚVOD	12
1 CHARAKTERISTIKA NEZISKOVÝCH ORGANIZACÍ.....	13
1.1 ZÁKLADNÍ POJMY	13
1.2 NÁRODNÍ HOSPODÁŘSTVÍ	13
2 PRÁVNÍ FORMY NEZISKOVÝCH ORGANIZACÍ.....	15
2.1 SOUKROMOPRÁVNÍ NEZISKOVÉ ORGANIZACE	15
2.1.1 <i>Občanské sdružení</i>	15
2.1.2 <i>Obecně prospěšná společnost</i>	16
2.1.3 <i>Nadace a nadační fondy</i>	16
2.1.4 <i>Registrowané církve a náboženské společnosti</i>	16
2.1.5 <i>Politická strana a politická hnutí</i>	17
2.1.6 <i>Zájmová sdružení právnických osob</i>	17
2.2 VEŘEJNOPRÁVNÍ NEZISKOVÉ ORGANIZACE	17
2.2.1 <i>Kraje</i>	18
2.2.2 <i>Obce</i>	18
2.2.3 <i>Organizační složky státu</i>	18
2.2.4 <i>Organizační složky územních samosprávných celků</i>	18
2.2.5 <i>Příspěvková organizace územních samosprávných celků</i>	18
2.2.6 <i>Příspěvkové organizace</i>	18
3 LEGISLATIVNÍ PROSTŘEDÍ PRO ČINNOST CÍRKVÍ A NÁBOŽENSKÝCH ORGANIZACÍ..	20
3.1 LISTINA ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD	20
3.2 ZÁKON O CÍRKVÍCH A NÁBOŽENSKÝCH SPOLEČNOSTECH.....	21
3.3 CÍRKVE A MANŽELSKÉ PRÁVO	21
3.4 DUCHOVNÍ POMOC VE VĚZEŇSKÝCH INSTITUCÍCH	21
3.5 DUCHOVNÍ SLUŽBA V ARMÁDĚ ČESKÉ REPUBLIKY	22
3.6 DUCHOVNÍ SLUŽBA U POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY	22
4 CHARAKTERISTIKA CÍRKVE JAKO ORGANIZACE.....	23
4.1 REGISTRACE CÍRKVE NEBO NÁBOŽENSKÉ ORGANIZACE	23
4.2 CÍRKEV JAKO PRÁVNICKÁ OSOBA	24
4.3 OPRÁVNĚNÍ K VÝKONU ZVLÁŠTNÍCH PRÁV CÍRKVE	24
4.3.1 <i>Zvláštní práva církví</i>	25
5 FINANCOVÁNÍ CÍRKVÍ A NÁBOŽENSKÝCH ORGANIZACÍ.....	26
5.1 ČLENSKÉ PŘÍSPĚVKY	27
5.2 INDIVIDUÁLNÍ DÁRCOVSTVÍ.....	27
5.3 FIREMNÍ FUNDRAISING	27
5.4 DAŇ DĚDICKÁ, DAROVACÍ A DAŇ Z PŘEVODU NEMOVITOSTI.....	28
5.5 VÝROČNÍ ZPRÁVA	29
6 RELIGIONISTIKA	30
6.1 LITERÁRNÍ A NELITERÁRNÍ PRAMENY	30
6.2 DRUHY NÁBOŽENSTVÍ	30
6.2.1 <i>Řecká a římská antika</i>	30
6.2.2 <i>Budhismus</i>	31
6.2.3 <i>Hinduismus</i>	32
6.2.4 <i>Judaismus</i>	33
6.2.5 <i>Islám</i>	34
6.2.6 <i>Křesťanství</i>	35
7 METODOLOGICKÁ VÝCHODISKA EMPIRICKÉHO STUDIA	37
7.1 CÍLE VÝZKUMU	37
7.2 PŘEDVÝZKUM	37
7.3 ČASOVÝ PLÁN VÝZKUMU.....	37

7.4	DESKRIPCE POUŽITÝCH METOD SBĚRU DAT.....	38
7.5	DESKRIPCE ZKOUMANÉHO VZORKU.....	38
7.6	MATEMATICKÉ ZPRACOVÁNÍ DAT	38
7.7	INTERPRETACE VÝSLEDKŮ.....	39
7.7.1	Českobratrská církev evangelická.....	39
7.7.2	Církev adventistů sedmého dne	40
7.7.3	Anketní šetření znalosti náboženských organizací.....	41
7.8	ZHODNOCENÍ A NÁVRH.....	48
	ZÁVĚR.....	50
	POUŽITÁ LITERATURA.....	51
	SEZNAM PŘÍLOH.....	52

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Členění národního hospodářství podle principu financování.....	14
Obrázek 2: Rozmístění katolíků dle světadílů v roce 2000.....	36
Obrázek 3: GRAF – PROCENTO VĚŘÍCÍCH A NEVĚŘÍCÍCH DLE POHLAVÍ	42
Obrázek 4: GRAF – ZNALOST FUNGOVÁNÍ CÍRKVÍ	42
Obrázek 5: Graf – Znalost způsobu financování církví	43
Obrázek 6: Graf – Financování církví z veřejných rozpočtů.....	44
Obrázek 7: Graf – Zájem veřejnosti o problematiku církví	44
Obrázek 8: Graf – Informovanost veřejnosti o problematice církví	45
Obrázek 9: Graf – Příspěvky pro náboženskou organizaci	46
Obrázek 10: Graf – Ochota přispět v rámci dobročinné sbírky	47
Obrázek 11: Graf – Kde respondenti žijí?.....	47
Obrázek 12: Graf – Věk respondentů.....	48

SEZNAM ZKRATEK

ČR	Česká republika
č.	Číslo
čl.	Článek
odst.	Odstavec
Sb.	Sbírka zákonů
CNS	Církev nebo náboženská společnost

ÚVOD

Tato bakalářská práce zanalyzuje fungování a financování náboženských organizací v Pardubicích.

Náboženské organizace se řadí mezi neziskové organizace. To znamená, že jejich primárním cílem není tvorba zisku. Jsou nedílnou součástí národního hospodářství. Dle Českého statistického úřadu je na území České republiky osmnáct církví. Nejsilnější z nich je Římskokatolická církev.

Téma náboženských organizací bylo zvoleno, protože je zde domněnka, že společnost o problematice náboženských organizací není dostatečně informovaná. Jsou lidé ochotni na náboženské organizace přispívat? Zasahuje stát do činnosti náboženských organizací? Jaký názor na to vše, mají jednotliví zástupci církví?

Práce je rozčleněna do sedmi kapitol. První kapitola pojednává o tom, co jsou to neziskové organizace, jsou zde definovány základní pojmy. Ve druhé kapitole jsou definovány právní formy neziskových organizací, konkrétně se jedná o soukromoprávní neziskové organizace a veřejnoprávní neziskové organizace. Třetí kapitola specifikuje legislativní prostředí pro činnost církví a náboženských organizací. Zde jsou podrobněji prozkoumány základní předpisy, které ovlivňují církev. Další v pořadí čtvrtá kapitola definuje církev jako organizaci. Pátá kapitola je zaměřena na financování církví a náboženských organizací. V této kapitole jsou podrobněji popsány například členské příspěvky, individuální dárcovství a firemní fundraising. V šesté kapitole jsou shrnuty základní informace o religionistice. Sedmá, závěrečná kapitola, shrnuje výsledky výzkumu. Je zde podrobněji rozvedena spolupráce s dvěma konkrétními církvemi v Pardubicích a zanalyzovány výsledky anketního šetření veřejnosti.

Cílem práce je zjistit, zda a do jaké míry je společnost o problematice náboženských organizací informovaná a jaký postoj zaujímá k tomuto druhu organizací. Dále bude provedena analýza církví, se zaměřením na jejich financování a ekonomickou činnost. V rámci bakalářské práce bude provedeno anketního šetření veřejnosti, které zjistí, jak je společnost o fungování a financování církví informována.

1 CHARAKTERISTIKA NEZISKOVÝCH ORGANIZACÍ

V první kapitole bychom se měli seznámit se základními pojmy, které se týkají neziskových organizací. Například jak se dělí neziskové organizace od těch ziskových. Co je to národní hospodářství a jak se člení?

1.1 Základní pojmy

Neziskové organizace jsou organizace, které nebyly založeny za účelem dosažení a rozdělení zisku. Neziskovou organizací ale neznamená, že by tato organizace byla zcela vyloučena z uvažování v ekonomických souvislostech, nebo že by jejich provoz byl zadarmo. Mohou vytvářet účetní zisk. [2]

Neziskovost znamená, že pokud neziskové organizace vytvoří účetní zisk, nemohou jej rozdělit mezi své zakladatele (majitele), členy či zaměstnance, ale mohou je použít na podporu realizace svého poslání, to znamená investovat jej do inovací či rozšíření poskytovaných služeb. [2]

Na neziskový sektor je možné se v zásadě dívat ze dvou pohledů: jako na segment národního hospodářství (ekonomiky) a jako na prvek (projev) občanské společnosti. Jeden pohled podmiňuje ten druhý a společně charakterizují podstatu existence neziskových organizací.

Neziskový sektor tvoří spolu s komerčním sektorem tzv. smíšenou ekonomiku, tedy hospodářské prostředí, ve kterém se oba sektory podílejí na řešení ekonomických situací společně. [2]

1.2 Národní hospodářství

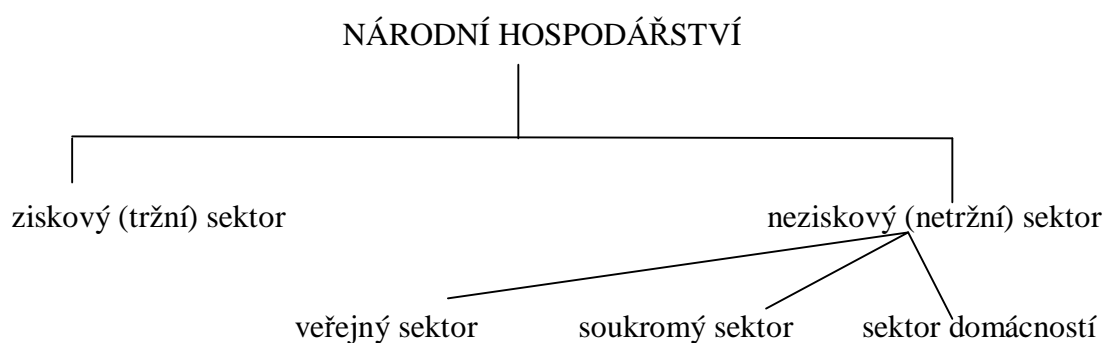
Národní hospodářství můžeme podle principu financování rozčlenit na sektor ziskový (komerční) a neziskový (nekomerční) Neziskový sektor dále členíme na veřejný sektor, soukromý sektor a sektor domácností. [2]

Národní hospodářství můžeme podle hlavních charakteristik ekonomických subjektů rozdělit do tří sektorů. Do prvního sektoru patří veřejný a soukromý sektor. Veřejný sektor je spravován veřejně. Patří sem státní a obecní úřady, nemocnice, státní firmy. Soukromý (primární) sektor je v soukromých rukou a patří sem domácnosti a soukromé firmy. [2]

Dalším sektorem jsou sektory ziskové a neziskové. Neziskový (netržní) sektor nefunguje za účelem dosažení zisku. Jsou to domácnosti, občanská iniciativa, ministerstvo. A ziskový sektor, který byl založen za účelem dosažení zisku. Je to soukromá firma a občanská záložna.

Posledním sektorem je sektor formální a neformální. Formální sektor byl zřízen na základě určitého právního předpisu nebo písemné smlouvy. Například firmy, neziskové organizace, ministerstvo. Neformální sektor existuje neformálně, bez legislativního rámce, jako například člověk, domácnosti, některé občanské iniciativy. [2]

Obrázek 1: Členění národního hospodářství podle principu financování

Zdroj: upraveno podle [6]

2 PRÁVNÍ FORMY NEZISKOVÝCH ORGANIZACÍ

Neziskové organizace se dle právní formy dělí do dvou velkých skupin a to na Soukromoprávní neziskové organizace a Veřejnoprávní neziskové organizace.

2.1 Soukromoprávní neziskové organizace

Soukromoprávní neziskové organizace jsou financovány ze soukromých financí, ale je zde možný i příspěvek ze státního sektoru. Cíl organizace není stanoven, tak aby bylo dosahováno zisku, ale aby činnost přinesla užitek celé společnosti. [6]

Mezi soukromoprávní neziskové organizace lze zařadit občanské sdružení, obecně prospěšnou společnost, nadace a nadační fondy, registrované církve a náboženské společnosti, politické strany a politická hnutí a zájmová sdružení právnických osob.

Pro nás je v tuto chvíli nejdůležitější informací, že mezi soukromoprávní neziskové organizace řadíme registrované církve a náboženské organizace. Už teď je jasné, že náboženské organizace jsou financovány ze soukromých financí, ale nevylučuje se tady možný příspěvek od státu.

2.1.1 Občanské sdružení

Občanské sdružení je upraveno zákonem č. 83/1990 Sb. o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů. Na základě tohoto zákona je možné zakládat spolky, společnosti, svazy, hnutí, kluby a odbory. Členy občanského sdružení mohou být fyzické i právnické osoby. Stanovy, které musí obsahovat, jsou název, sídlo, cíl, orgány včetně způsobu ustanovování a zástupců oprávněných jednat, ustanovení o organizačních jednotkách a zásady hospodaření, registruje Ministerstvo vnitra České republiky. Registrace probíhá na návrh alespoň tříčlenného výboru, z tohoto výboru musí jeden člen být staří 18 let. [2]

Jako příklad Občanského sdružení bychom mohli uvést odborové organizace, tělovýchovné jednoty, zahrádkáře, rybářské spolky, chovatelé včetně včelařů, spolky žen a myslivecká sdružení.

Mezi Občanská sdružení lze zařadit Český červený kříž. Tato organizace je upravena zákonem č. 126/1992 Sb. o ochranu znaku a názvu Červeného kříže, ve znění pozdějších předpisů. Český červený kříž má postavení národní společnosti a jeho povinností je poskytovat služby, které jsou stanoveny zákonem. [6]

2.1.2 Obecně prospěšná společnost

Obecně prospěšná společnost je upravena zákonem č. 248/1995 Sb. o obecně prospěšných společnostech, ve znění pozdějších předpisů. Tato společnost se zakládá zakladatelskou smlouvou podepsanou všemi zakladateli. Zakladatelem může být stát, obec, právnická i fyzická osoba. Společnost se zapisuje do rejstříku Obecně prospěšné společnosti u příslušného rejstříkového soudu. Zakladací listina obsahuje název, sídlo, identifikaci zakladatelů, členů správní rady, dozorčí rady, způsob jednání těchto orgánů a majetkové vklady členů Obecně prospěšné společnosti. Výkonným orgánem je ředitel, který nemůže být členem správní a dozorčí rady. Majetek nemůže být při zániku vrácen zakladatelům, ale musí být nabídnut sídelní obci, při nezájmu jej přebírá stát. [2]

2.1.3 Nadace a nadační fondy

Nadace a nadační fondy jsou upraveny zákonem č. 227/1997 Sb. o nadacích a nadačních fondech, ve znění pozdějších předpisů. Dle zákona jsou účelovým sdružením majetku, ostatní právní neziskové organizace jsou vždy sdružení osob. Vznikají, aby byly dosaženy obecně prospěšné cíle. Zřizují se písemnou smlouvou mezi zřizovateli nebo zakladací listinou či závětí, je-li zřizovatel jediný, a zapisují se do nadačního rejstříku u příslušného soudu. Majetek nadaci tvoří nadační jmění a ostatní majetek nadace. Nadační fond používá k dosahování poslání veškerý majetek, nevytváří tedy nadační jmění. Nadační jmění nesmí být nižší než 500 000 Kč. Orgány nadace jsou správní rada, dozorčí rada, případně revizor. Roční uzávěrka musí být ověřena auditorem. Pokud roční úhrn nákladů či výnosů, nebo nadační jmění je vyšší než 3 miliony Kč. Je přesně vymezen obsah výroční zprávy a povinnost jejího uložení u rejstříkového soudu. [2]

2.1.4 Registrované církve a náboženské společnosti

Registrované církve a náboženské společnosti jsou upraveny zákonem č. 3/2002 Sb. o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností, ve znění pozdějších předpisů. Církve je dobrovolné společenství osob s vlastní strukturou, orgány, vnitřními předpisy, náboženskými obřady a projevy víry, založené za účelem veřejného či soukromého vyznávání náboženské víry a s tím spojených shromažďováním, bohoslužbami, vyučováním a duchovními službami. Podléhají registraci na Ministerstvu kultury, které vede Rejstřík církví a náboženských společností, návrh na registraci podává nejméně tříčlenný přípravný výbor fyzických osob starších 18 let. Návrh obsahuje základní charakteristiku církve a jejího učení, zápis o založení církve, podpisy 300 zletilých osob, které se k ní hlásí a

základní dokument. Základní dokument obsahuje název, poslání, sídlo, identifikaci orgánů s osobními údaji, způsoby ustanovení duchovních, zásadami hospodaření, právy a povinnostmi věřících. Církev mohou být zřizovány právnickou osobou nebo svazy církví. Aktuálně je registrováno 30 církví. [2]

2.1.5 Politická strana a politická hnutí

Politické strany a politická hnutí jsou upraveny zákonem č. 424/1991 Sb. o sdružování v politických stranách a politických hnutích, ve znění pozdějších předpisů. Zákon upravuje právo občanů sdružovat se v politických stranách a hnutích bez povolení státního orgánu. Návrh na registraci předkládá Ministerstvu vnitra ČR tříčlenný přípravný výbor fyzických osob starších 18 let s podpisy 1 000 osob a stanovami. Za závazky ručí politické strany celým svým majetkem, jednotliví členové za závazky neručí. Strany nesmějí přijmout dary od státu, příspěvkových organizací, obcí, státních podniků, obecně prospěšných společností a zahraničních právnických osob. [2]

2.1.6 Zájmová sdružení právnických osob

Zájmová sdružení právnických osob jsou upravena zákonem č. 40/1964 Sb. občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. Jsou zakládány právnickými osoba za účelem sdružení k ochraně svých zájmů nebo k dosažení jiného účelu. Mohou být ziskové i neziskové. Jejich poslání je definováno v zakladatelské smlouvě. Typickým příkladem je sdružení měst a obcí, nebo zastřešující sdružení neziskových organizací i podnikatelských subjektů vzniklá například za účelem lobbingu. Registr zájmových sdružení vede krajský úřad. [2]

Stanovy musí obsahovat důležité náležitosti, mezi které se řadí název, sídlo, předmět činnosti, úprava majetkových poměrů, vznik a zánik členství, práva a povinnosti členů, orgány sdružení a vymezení jejich působnosti a výše členského příspěvku. [6]

2.2 Veřejnoprávní neziskové organizace

Veřejnoprávní neziskové organizace jsou organizace, které jsou financovány z veřejných financí, jsou zakládány a spravovány veřejnou správou. Dále podléhají veřejné kontrole a rozhoduje se zde veřejnou volbou. [6]

Mezi veřejnoprávní neziskové organizace můžeme zařadit kraje, obce, organizační složky státu, organizační složky územních samosprávních celků, příspěvkové organizace územních samosprávních celků a nadační fondy. Všechny zmíněné neziskové organizace jsou podrobněji níže popsány.

2.2.1 Kraje

Kraje jsou upravovány zákonem č. 129/2000 Sb. o krajích, ve znění pozdějších předpisů. Je to územní společenství občanů, které působí v rámci samostatné a přenesené působnosti. Do samostatné působnosti patří předkládání zákonů, vydávání vyhlášek a do přenesené výkon státní správy. [2]

2.2.2 Obce

Obce upravuje zákon č. 128/2000 Sb. o obcích, ve znění pozdějších předpisů. Je to základní územní samosprávné společenství občanů, které působí v rámci samostatné a přenesené působnosti. [2]

2.2.3 Organizační složky státu

Organizační složky státu jsou upraveny zákonem č. 218/2000 Sb., 250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech, ve znění pozdějších předpisů. Patří sem Ministerstva a jiné správní úřady státu, Ústavní soud, soudy, státní zastupitelství, Nejvyšší kontrolní úřad, Kancelář prezidenta republiky, Úřad vlády ČR, Kancelář veřejného ochrance práv, Akademie věd ČR. Organizační složka není samostatnou právnickou osobou, je účetní jednotkou. Organizační složku může k plnění své působnosti zřídit i ministerstvo. [2]

2.2.4 Organizační složky územních samosprávných celků

„Zřizuje je obec nebo kraj z rozhodnutí svého zastupitelstva, bez právní subjektivity pro činnost, které nevyžadují velký počet zaměstnanců, nepotřebují složité technické vybavení, nejsou vnitřně organizačně členěné a nevstupují do složitých ekonomických a správních vztahů. [2]

2.2.5 Příspěvková organizace územních samosprávných celků

Právnická osoba zřízená krajem nebo obcí pro činnost ze své působnosti, které jsou neziskové a jejichž rozsah, struktura a složitost vyžadují samostatnou právní subjektivitu. Jsou to především kulturní a školská zařízení například divadla, filharmonie, muzea a základní školy. [2]

2.2.6 Příspěvkové organizace

Příspěvkové organizace jsou zřizovány příslušným ministerstvem nebo dalšími ústředními orgány a územními samosprávnými orgány. Tyto orgány zajišťují správné fungování místní samosprávy. Mezi místní samosprávu řadíme například kraje, města a obce. Příspěvkové

organizace jsou financovány dotacemi, které mohou mít různou podobu - příspěvek, grant, půjčka a návratná výpomoc.

Finanční prostředky pro příspěvkovou organizaci jsou získávány z rozpočtu zřizovatele, ze státního rozpočtu, ze státních fondů, hospodářskou činností, z hlavní činnosti příspěvkové organizace, ze sdružování prostředků a darů. Hlavním úkolem zřizovatele příspěvkové organizace je zabezpečit plynulý chod organizace. Zřizovatel by měl také znát rozpočet organizace a musí s ním umět hospodařit. Dalším úkolem je dobře a účinně hospodařit s hospodářským výsledkem, ať už je tento výsledek kladný nebo záporný. Hospodaření příspěvkové organizace je také vyhodnocováno v souladu s platnými právními předpisy.

Organizace se řídí zejména těmito zákonnými předpisy:

- a) „zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů,
- b) vyhláška č. 505/2002 Sb., ve znění pozdějších předpisů, kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů,
- c) české účetní standardy č. 501-522,
- d) zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- e) zákon č. 250/200 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů.“[3; str. 7]

3 LEGISLATIVNÍ PROSTŘEDÍ PRO ČINNOST CÍRKVÍ A NÁBOŽENSKÝCH ORGANIZACÍ

Listina základních práv a svobod se stala součástí Ústavy České republiky v roce 1993. Tato listina se stala základní normou, která upravuje vztah státu a náboženských organizací. Vztah je dále detailně upraven v zákoně č. 3/2002 Sb., o církvích a náboženských společnostech, ve znění pozdějších předpisů. Výše zmíněné zákony jsou doplňovány dalšími zákony, mezi které patří například zákon o. č. 218/1949 Sb., o hospodářském zabezpečení církví a náboženských společností státem, ve znění pozdějších předpisů. Kromě toho byly vydány 3 dílčí restituční zákony – zákon č. 298/1990 Sb., o úpravě některých majetkových vztahů řeholních řádů a kongregací a arcibiskupství olomouckého a jeho novela, zákon č. 338/1991 Sb., dále byl vydán zákon č. 212/2000 Sb., o zmírnění některých křivd způsobených holocaustem, ve znění pozdějších předpisů.

Církev je také upravena vlastními vnitřními předpisy, mezi které patří například Bible, Církevní předpisy a Pracovní řád. Bývají uzavírány smlouvy na mezinárodní úrovni mezi státem a určitou církví. Jako příklad můžeme uvést kodex Codex Iuris Canonici, který upravuje vztah mezi Českou republikou a Římskokatolickou církví.

Církev jako organizace má stejně jako další organizace určitá práva a povinnosti. Znamená to, že zde musejí být dodržovány dané postupy a předpisy, které jsou určeny zákony. V současné době je zde aktuální otázka, která se týká restituce církevního majetku. [8]

3.1 Listina základních práv a svobod

Česká republika je demokratický stát, kde by každý člověk měl mít svobodu svého vyznání, to znamená, že se nesmí jako stát vázat na určitou ideologii, nebo preferovat určité náboženské vyznání ani ateismus. V Listině základních práv a svobod je uvedeno, že v České republice je nezávislost státu na náboženství a náboženství na státu. V České republice a v Evropě můžeme nalézt státy, které úzce spolupracují s církví. Nejvíce spolupracují v oblasti školství, výchovy a charitativních činností.[8]

Listina základních práv a svobod také všem zaručuje stejná práva a povinnosti, nesmí zde být náboženská ani jiná diskriminace. V Evropských státech je právo na svobodu vyznání téměř samozřejmostí. Ale ve státech Asie je lidem toto právo odepíráno, především jsou to státy, kde je náboženstvím Islám například Irán, Irák, Pákistán.

Výuka náboženství na státních školách je upravena zákonem. Znamená to, že pokud vláda dané země rozhodne, že se náboženství na státních školách učit nesmí, musí být výuka zrušena. Typickým příkladem zrušení výuky na státních školách je Francie. Naopak v některých státech může být výuka náboženství plně hrazena, příkladem je Řecko.

3.2 Zákon o církvích a náboženských společnostech

Vztah států a církví upravuje zákon č. 3/2002 Sb., o církvích a náboženských společnostech, ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon navazuje na Listinu základních práv a svobod. V zákoně je definována svoboda náboženského vyznání a vymezena působnost Ministerstva kultury České republiky ve věcích církví. [8]

3.3 Církev a manželské právo

Novela zákona o rodině č. 234/1992 Sb. ve znění pozdějších předpisů, obnovila s účinností od 1. července 1992 na území Československa tradiční církevní formu uzavření manželství. Díky tomuto zákonu mohou být konány obřady a uzavírány církevní sňatky.

Orgánem státem registrované církve či náboženské společnosti, před kterým došlo k uzavření manželství, je povinen do 3 pracovních dnů od uzavření manželství doručit protokol o uzavření manželství příslušnému matričnímu úřadu, v jehož obvodu bylo manželství uzavřeno.

Občanským soudem může být rozvedeno i církevní manželství. Ale v očích církve může být tento sňatek i nadále platný. Rozluka manželů je v každé církvi upravena jinak, upravují jí vnitřní předpisy a normy dané církve. [8]

3.4 Duchovní pomoc ve vězeňských institucích

Dne 7. ledna 1994 došlo k uzavření dohody o duchovní službě mezi Vězeňskou službou České republiky a Římskokatolické církve a církevními sdruženími ČR. V roce 1997 bylo zřízeno 11 pracovních míst pro duchovní. Tito duchovní mají společně s vězeňskými psychology pracovat na nápravě vězňů. Součástí této nápravy je například individuální rozhovor, pasterizační návštěvy a umožnění individuálního přístupu k náboženským úkonům.

Duchovní péče pro vězně je poskytována prostřednictvím občanského sdružení, konkrétně nevládní organizace Vězeňská duchovní péče. [8]

3.5 Duchovní služba v armádě České republiky

Listina základních práv a svobod zaručuje právo každému jedinci na svobodu náboženského vyznání. Má také právo na odmítnutí výkonu vojenské služby z důvodu své víry. Proto je mu ze zákona umožněno vykonat místo vojenské služby civilní.

Novodobá vojenská duchovní služba byla zřízena v resortu Ministerstva obrany České republiky rozkazem ministerstva obrany č. 19/1998 z 3. června 1998 a to na základě Smlouvy mezi Ministerstvem obrany, Ekumenickou radou církve a Českou biskupskou konferencí.

Každý voják má právo na svobodu svého vyznání. Dále má duchovní služba v armádě České republiky podporovat velitele. Je to z toho důvodu, že má velkou zodpovědnost za lidské životy. Také má vojáky podporovat v jejich profesním, osobním i soukromém životě pracovníků pro Ministerstvo obrany České republiky. [8]

3.6 Duchovní služba u policie České republiky

Duchovní pomoc je potřeba i u policie České republiky. Dne 14. Listopadu 2001 byl vydán pokyn, který zajišťuje příslušníkům Policie ČR péči, která je potřebná po prožití traumatizující situace v souvislosti s plněním služebních úkonů.

Dále byla podepsaná dohoda, která umožňuje duchovním, aby společně s policejními psychology i řadovými policisty, poskytovali pomoc pro příslušníky Policie ČR. Tato pomoc se může týkat, jak jejich pracovního, tak i soukromého a rodinného života. [8]

V této kapitole jsme mohli vidět, že představitelé náboženských organizací spolupracují s mnoha složkami této země. Spolupráce náboženské organizace s dalšími organizacemi či jednotlivci je upravena mnoha zákony nebo smlouvami. Pro veřejnost by tento druh pomoci měl být velkým přínosem. Pomoc by měla církev poskytnout každému, kdo ji potřebuje nebo o ni požádá.

4 CHARAKTERISTIKA CÍRKVE JAKO ORGANIZACE

Církví či náboženskou společností je dobrovolné společenství osob s vlastní strukturou, orgány, vnitřními předpisy, náboženskými obřady a projevy víry. Církev jsou zakládány za účelem vyznání určité náboženské víry, ať veřejně nebo soukromě. V rámci sdružování a vytváření těchto organizací jsou uskutečňovány shromažďování, bohoslužby, vyučování a duchovní služby. [8]

Prostřednictvím shromažďování a bohoslužeb může církev uskutečňovat dobročinné sbírky. Pokud účastníci těchto akcí chtějí, mohou v rámci dobročinné sbírky na danou církev přispět. Sbírký jsou dobrovolné, nikdo nesmí být nucen a může přispět, jakou částkou chce.

4.1 Registrace církve nebo náboženské organizace

Pokud chceme, aby církev či náboženská organizace byla registrována, musíme podat žádost o registraci na Ministerstvo Kultury České republiky. V této žádosti musíme uvést základní charakteristiku církve a náboženské společnosti, jejího učení a poslání, dále také zápis o založení církve a náboženské společnosti na území České republiky. Žádost musí obsahovat originální podpisy 300 zletilých občanů ČR nebo cizinců mající na našem území trvalý pobyt, hlásící se k této církvi či náboženské společnosti. Zároveň musí být doložen základní dokument Církevní nebo náboženské společnosti (dále jen CNS) se všemi náležitostmi dle zákona.[8]

Návrh na registraci CNS podává tzv. přípravný výbor. Tento výbor se skládá nejméně ze tří fyzických osob. Každá z těchto osob musí splňovat tři podmínky, kterými jsou - dosažení věku 18 let, způsobilost k právním úkonům a jsou občany ČR nebo cizinci, kteří mají na území ČR trvalý pobyt.

Žádost dále musí obsahovat organizační strukturu církve či náboženské společnosti, způsob začlenění církve a náboženské společnosti do struktur církví či náboženských společností mimo území České republiky, zásady hospodaření církve a náboženské společnosti, zejména způsob získávání finančních prostředků, včetně rozsahu oprávněných osob, orgánů a jiných institucí církve nebo náboženské společnosti k nakládání s majetkem a v neposlední řadě také práva a povinnosti osob hlásící se k dané CNS. [8]

Pokud návrh na registraci obsahuje všechny náležitosti, které určuje zákon a pokud činnost církve je v souladu s jejím základním dokumentem a s podmínkami, které stanovuje zákon.

Pak Ministerstvo Kultury ČR registruje danou CNS. Církev mohou vytvářet tzv. svazy církví a náboženských společeností. I tyto svazy podléhají registraci.[8]

4.2 Církev jako právnická osoba

Církev a náboženské organizace se stávají právnickou osobou registrací, která je provedena na základě žádosti. Tato žádost musí splňovat podmínky stanovené zákonem.

Dle zákona musí orgán, který založil církevní právnickou osobu, podat u příslušného orgánu do 10 dnů žádost o evidenci dané organizace. Tato žádost musí obsahovat dané náležitosti, kterými jsou doklad o založení církevní právnické osoby, vymezení předmětu činnosti, stanovy církve, dále také název, sídlo a statutární orgán. Po předložení žádosti na Ministerstvo Kultury ČR je provedeno přezkoumání a pokud je vše v pořádku je do 5 dnů daná církev zapsána do rejstříku církevních organizací.

Pokud žádost o evidenci neobsahuje všechny náležitosti, Ministerstvo Kultury ČR vyzve do 10 dnů od obdržení návrhu k doplnění. Na odstranění nedostatků v žádosti o evidenci je vymezeno 30 dnů. Registrované církve a náboženské společnosti jsou vedeny ve veřejně přístupném rejstříku církví a náboženských společností, rejstříku církevních právnických osob a rejstříku svazů církví a náboženských společností. [8]

4.3 Oprávnění k výkonu zvláštních práv církve

V zákoně č. 3/2002 Sb. jsou vymezeny podmínky, za jakých může daná náboženská organizace získat zvláštní práva. Zvláštní práva souvisejí s různými oblastmi života a každá církev může získat tyto práva dle svého poslání církve. Udělení těchto práv závisí na tom, jaké jsou jednotlivá práva pro jednotlivé církevní náboženské organizace důležitá. Zvláštní práva jsou upravena zákonem.

Návrh na přiznání k oprávnění výkonu zvláštních práv může podat registrovaná církev nebo náboženská společnost, která je registrovaná podle zákona nepřetržitě ke dni podání návrhu nejméně 10 let. Každoročně po dobu 10 let zveřejňovala tato církev výroční zprávu o činnosti za kalendářní rok a plní řádně závazky vůči státu a třetím osobám.[8]

Návrh na přiznání k oprávnění výkonu zvláštních práv musí obsahovat podpisy tolika zletilých občanů České republiky nebo cizinců s trvalým pobytem v České republice hlásících se k této církvi nebo náboženské společnosti, kolik činí 1 promile obyvatel podle posledního sčítání lidu. Dále také texty výročních zpráv a účetních závěrek za dobu posledních 10 let.[8]

4.3.1 Zvláštní práva církví

- a) „být financován podle zvláštního právního předpisu o finančním zabezpečení církví a náboženských společností,
- b) konat obřady, při nichž jsou uzavírány církevní sňatky podle zvláštních předpisů,
- c) pověřit osoby vykonávající duchovenskou činnost k výkonu duchovenské služby v místech, kde se vykonává vazba, trest, odnětí svobody, ochranné léčení a ochranná výchova,
- d) pověřit osoby vykonávající duchovenskou činnost k výkonu duchovenské služby v ozbrojených silách České republiky,
- e) vyučovat náboženství na státních školách podle zvláštních předpisů,
- f) zachovávat povinnost mlčenlivosti duchovního v souvislosti s výkonem zpovědního tajemství nebo s výkonem práva obdobného zpovědního tajemství, je-li tato povinnost tradiční součástí učení církve a náboženské společnosti nejméně 50 let, tím ale není dotčena povinnost překazit trestný čin, který je uložen zvláštním zákonem,
- g) zřizovat církevní školy podle zvláštních právních předpisů.“[8; str. 9]

5 FINANCOVÁNÍ CÍRKVÍ A NÁBOŽENSKÝCH ORGANIZACÍ

Církev a náboženské organizace jsou financovány v současné době ze tří hlavních zdrojů příjmů. První z nich jsou příspěvky od státu dle zákona č. 218/1949 Sb., o hospodářském zabezpečení církví a náboženských společností státem, ve znění pozdějších předpisů. Dále jsou to dotace církví a náboženských společností a v neposlední řadě vlastními příjmy církevních náboženských společností, jsou to například sbírky, dotace a vlastní hospodářské činnosti.

Příspěvky od státu dle zákona č. 218/1949 Sb., ve znění pozdějších předpisů nezískají všechny náboženské společnosti, buď tento příspěvek odmítají, nebo na něj nemají nárok. Podmínky pro získání státního příspěvku jsou stejné jako pro získání oprávnění k výkonu ostatních zvláštních práv. [7]

Stát se v současnosti dle zákona č. 218/1949 Sb., ve znění pozdějších předpisů podílí na financování 17 církevních náboženských organizací. Prostřednictvím tohoto zákona se stát zavázal plně hradit náboženský život církví a náboženských společností. Předtím zrušil předchozí zákony a zkonfiskoval církevní majetek. Konečná otázka restitucí není dosud vyřešena a na jeho vyřešení čekají církve i náboženské společnosti. [7]

Církev jsou neustále napojeny na státní rozpočet. Finanční prostředky, které využívají církve, přerozděluje Ministerstvo Kultury ČR. Finanční prostředky jsou přerozdělovány na následující účely:

- „platy duchovních,
- pojistné k platům duchovních,
- platy církevní administrativy,
- pojistné církevní administrativy,
- ostatní věcné náklady (prostředky na provoz ústředí církví),
- údržba církevního majetku.“[7; str. 11]

Finanční prostředky pro církve se do roku 2000 rozdělovaly tak, aby byly pokryty platy duchovních a zbývající část se rozdělovala podle počtu věřících, zjištěných při sčítání lidu. Za první republiky se peníze rozdělovaly podle počtu členů církve.[7]

Od roku 2000 se peníze dělí podle počtu duchovních jednotlivých církví a náboženských společností, což je výhodné spíše pro početné malé církve a náboženské společnosti.

Církevní náboženské společnosti a církevní právnické osoby mohou žádat, stejně jako jiné neziskové sektory, o dotace.[7]

5.1 Členské příspěvky

Nejdůležitější součástí financování církví jsou příspěvky jejich členů. Tyto příspěvky jsou vybírány prostřednictvím sbírek při bohoslužbách. „Jde obvykle o stabilní příjem, jehož evidence zásadně nezatěžuje administrativu neziskové organizace a neuvádí jí do ohrožujících finančních rizik. Nevýhodou je většinou malý rozsah členských příspěvků, takže je nelze za strategický zdroj finančních příjmů neziskové organizace“ [2, str. 39]

5.2 Individuální dárcovství

Individuální dárcovství je specifický způsob získávání finančních prostředků. Pokud církev uskuteční tento druh sbírky, musí si uvědomit, že bude pracovat s citlivými a osobními údaji, jako jsou jméno dárců, či bydliště. Nezisková organizace musí vždy pracovat v souladu se zákonem o ochraně osobních dat 177/2001 Sb.

Náboženská organizace musí oslovit velké množství lidí na velkém území. O sbírce informuje například prostřednictvím letáků, novin, časopisů, rozhovorů v médiích, internetových stránek. Pokud dojde k přímému oslovení určité osoby, volí se osobního dopisu.

Církev si vedou databáze dárců. Pokud při prvním oslovení je individuální dárcce ochoten přispět, dostává se do této užší databáze a je možné, že bude v příští sbírce osloven osobním dopisem. V tomto dopise ho církev požádá o dárcovství. Je samozřejmě na něm, jestli přispěje nebo nikoliv. Dárcce má právo, aby mu církev poskytla výroční zprávu, ve které by měl být přehled o výši darů. [2]

Průhlednost ekonomiky neziskového sektoru, do kterého patří i náboženské organizace je velice důležitá. Každý ať už dané organizaci přispěje nebo nikoliv má právo nahlédnout do výroční zprávy a podívat se, jak daná organizace se svými prostředky hospodaří.

5.3 Firemní fundraising

Firemní fundraising je zjednodušeně řečeno, příspěvek či finanční podpora podniku pro danou neziskovou organizaci v tomto případě se jedná o církev. Pro podnik je příspěvek v rámci neziskové organizace dobrou reklamou. I cesta jak získat daňovou úlevu a v nespolední řadě prostředek k uspokojení ředitele podniku.

Podniky mají potřebu investovat své volné peněžní prostředky. Dochází samozřejmě k dlouhodobé spolupráci mezi neziskovými organizacemi a podniky, jedná se o jakousi tradici a projev dobré víry. Nejčastější spolupráci můžeme vidět u podniků, kde je majitelem zahraniční vlastník. [2]

Fundraising se tedy stal běžnou součástí financování neziskových organizací. Fundraising se někdy nazývá jako management zdrojů. Tento management se dělí do tří hlavních aktivit, kterými jsou plánování, administrativa a komunikace.

Pod pojmem plánování si můžeme představit vytvoření fundraisingového plánu, plánování rozpočtu pro danou organizaci, velice důležitá je komunikace s dárci. Každá organizace by se měla podílet na strategických plánech a vyhodnocování své činnosti.

Další aktivita fundraisingu je administrativa. Pověřený pracovník vede evidenci, která je spojená s realizací projektů. Vytvářejí se zde průběžné a závěrečné zprávy. Je možná i spolupráce na vedení nového projektu.

Komunikace je nezbytnou činností dané organizace, je velice důležitým faktorem. Díky komunikaci může pracovník reprezentovat danou organizaci, komunikovat s potencionálními nebo stálými dárci.

Člověk, který se zabývá fundraisingem se nazývá fundraiser. Důležité je, aby byl schopen komunikovat, protože aby získal potřebné finanční prostředky, musí umět získat nejprve člověka, který mu tyto finance poskytne. [6]

5.4 Daň dědická, darovací a daň z převodu nemovitosti

Podle zákona o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí jsou od daně dědické a daně darovací osvobozena bezúplatné nabytí majetku státem registrovanými církvemi a náboženských společností.

Od daně z pozemků jsou osvobozeny pozemky tvořící jeden funkční celek se stavbou nebo její částí sloužící k vykonávání náboženských obřadů církví a náboženských společností státem uznaných, dále se stavbou nebo její částí sloužící k výkonu duchovní správy těchto církví a náboženských společností. Od daně ze staveb jsou osvobozeny stavby ve vlastnictví církví a náboženských státem uznaných, sloužící k vykonávání náboženských obřadů a k výkonu služební těchto církví a náboženských organizací. [9]

5.5 Výroční zpráva

Výroční zpráva obecně prospěšné společnosti obsahuje:

- a) „přehled činností vykonávaných v kalendářním roce s uvedením vztahu k účelu založení obecně prospěšné společnosti,
- b) roční účetní závěrku a zhodnocení základních údajů v ní obsažených,
- c) výrok auditora k roční účetní závěrce, pokud byla auditorem ověřována,
- d) přehled o peněžních příjmech a výdajích,
- e) přehled rozsahu příjmů (výnosů) v členění podle zdrojů,
- f) vývoj a konečný stav fondů obecně prospěšné společnosti,
- g) stav a pohyb majetku a závazků obecně prospěšné společnosti,
- h) úplný objem výdajů (nákladů) v členění na výdaje (náklady) vynaložené pro plnění obecně prospěšných služeb, pro plnění činností doplňkových a na vlastní činnost (správu) obecně prospěšné společnosti,
- i) změny zakládací listiny a složení řídicích orgánů, k nimž došlo v průběhu roku,
- j) další údaje stanovené správní radou.“ [1, str. 60]

Výroční zpráva je určena vnitřním i vnějším subjektům. Je tedy určena členům organizace, správní radě, zaměstnancům a dobrovolníkům. Také úřadům a organizacím, se kterým přichází církev do styku.

6 RELIGIONISTIKA

Religionistika zkoumá náboženské představy, jevy, proudy, formy, skutečnosti, symboly a posléze celý náboženský systém. Spolu s ním analyzuje historické, kulturní a myšlenkové kontexty, v nichž se s náboženstvími setkáváme.

Religionistika si pokládá řadu otázek. Prvním z nich je, co je to náboženství. Na něj navazuje problém, jak se s náboženstvím či náboženstvími setkáváme, tedy jakým způsobem se dostávají do zorného pole. Třetím problémem religionistiky je, jaké používá metody, jaké má prostředky a jak o náboženství vypovídá.

Religionistika ani jiná vědní disciplína nemá obecně akceptovanou, tzv. vědeckou komunitou uznanou a přijímanou definici náboženství. „Náboženství“ je totiž velice abstraktní pojem, ke kterému dospíváme na základě mnoha myšlenkových pochodů.

Jedna z definic je, že náboženství je jednotný systém víry a praktik vztahujících se k posvátným věcem, tj. k věcem odtaživým a zakázaným; systém víry a praktik, které sjednocují všechny své přívržence v jediném morálním společenství nazývaném církev. [4]

6.1 Literární a neliterární prameny

Literární náboženství zakládá svoje učení na základě určitých literárních pramenů, které jsou považovány za tzv. svaté knihy. V mnoha náboženstvích se jim připisuje normativní význam (Tóra, bible, korán atd.). Vedle toho však stojí náboženství neliterární, to je náboženství, které stojí na ústní tradici. Literárními prameny předcházeli samozřejmě prameny ústní, které byly později sepsány. [4]

6.2 Druhy náboženství

Základním dělením náboženství je na monoteistické a polyteistické náboženství. Monoteistické náboženství charakterizuje vztah k jednomu bohu. Naproti tomu polyteistické náboženství uznává více bohů či božstev. Každé náboženství má svou historii, charakteristiku a své představitele. Protože existuje mnoho náboženství či náboženských směrů, budou zde uvedeny ty nejznámější a nejzajímavější.

6.2.1 Řecká a římská antika

První zmínky o náboženství pocházejí z antického Řecka a Říma. Rysem řeckého a římského náboženství je velká kritika ze strany myslitelů. Jedná se o interní kritiku v rámci daného náboženství, tedy jakousi sebekritiku, kritiku jiného náboženství z pozice vlastní víry.

Jedním z řeckých představitelů je Protágoras z Abdér, který říká, že o bozích nemůže vědět, ani že jsou, ani že nejsou; mnohé věci totiž brání tomu, abychom to věděli, jak nejasnost věci, tak krátkost lidského života. Význam této věty není dosud znám, lze však usuzovat, že stála v kritické souvislosti problému existence bohů. Sofistický filozof Prodikos z Keu byl ve vysvětlení podstaty náboženství důslednější a vytvořil tak první známou racionalistickou teorii vzniku náboženství. Podle něj je náboženství historická veličina, která vznikla v dávných dějinách lidstva na základě uctívání těch věcí, které nejvíc napomáhaly lidskému životu. Prodos říká: „že Slunce, měsíc, řeky, prameny a vůbec vše, co prospívá našemu životu, pokládali naši předkové za bohy. A proto odkládali například chléb za Demetru, víno za Dionýsa, vodu za Poseidóna, oheň za Héfaista. Podle Euhémérose: „vznikly božské postavy na základě uctívání významných jednotlivců, jako jsou vladařské osobnosti, které zavedly svůj kult. Bohové dostávali nejenom vlastnosti, ale také podobu významných lidských osobností.“ Démokritos z Abdér usoudil: „že náboženství povstalo ze strachu lidí před neznámými a hrůzou nahánějícími přírodními jevy.“ [4]

6.2.2 Budhismus

Budhismus je dnes považován za nejstarší světové náboženství. Zpočátku buddhismus sloužil spíše jako návod, jak žít v tomto světě a představoval určitý životní styl a teprve později se obohatil prvky typickými pro náboženské systémy. Počátky buddhismus spadají do 6. století př. n. l. Za zakladatele buddhismu je považován Sídhartha Gautamam, syn knížete z rodu Šakjů. Říká se, že Buddha si nepřál, aby jeho kázání byla zapisována a následně studována. Tvrdil, že každý si musí nalézt svou cestu sám podle vzoru, který mu Buddha poskytl. Nepřál si také, aby byl považován za boha či nadpřirozenou bytost. V buddhismu se nekladl důraz na přesná data, ale na obsah sdělení, proto také do 2. století n. l. neexistoval přesný životopis. To je důvod, proč se vlastní legendy o Buddhovi liší, i když podstata událostí je zachována ve všech. Podle jedné legendy se Budha narodil jako syn vládce malého knížectví na území dnešního Nepálu asi v roce 563 př. n. l. Podle věštby však čekala mladého prince nejasná budoucnost. Jeho životní cesta byla podle věstců dvojznačná mohl se stát jako dobyvatelem světa, tak i jeho vykupitelem. Princ dostal jméno Sídhartha, rodové jméno znělo Gautama, a otec se všemožně snažil, aby se z jeho syna stal následník trůnu. Sídhartha byl proto úzkostlivě vychován. Jeho život v přepychu plyne, aniž by poznal cokoli ze strastí života. Dospívá, zakládá rodinu. Klíčová událost jeho života se naplňuje, když na lovu zabloudí a setkává se postupně se třemi projevy lidského utrpení: nejprve setkává žebráka, pak malomocného a nakonec pohřební průvod nesoucí tělo nebožtíka k pohřební hranici. Tato

setkání otrásla prince natolik, že již nenachází pokoje. Zjištění, že lidský život je souhrnem utrpení, nutí Sídharthu přemýšlet o příčinách. Princ opouští palác, putuje po zemi, snaží se najít odpověď. Po sedmi letech putování usedá k odpočinku pod stromem poznání a ve snu jsou mu zodpovězeny jeho otázky. Stal se tak Osvíceným, Probuzeným čili Buddhou. Asi ve 3. stol. př. n. l. se buddhismus rozšířil po celé Indii. Ovšem už v 9. st. n. l. začíná být buddhismus vytěšňován hinduismem a ustupuje do okolních oblastí. Nachází útočiště v Tibetu, Číně, Japonsku a Koreji. Zavedení buddhismu v Tibetu je spojován se jménem krále Sontsen Gampa (první polovina 7. stol.), ale skutečného rozmachu dosahuje až v druhé polovině století osmého, kdy byl povýšen králem Trisong Detsena na státní náboženství. Ten také pozval do Tibetu řadu buddhistických učenců, nechal přeložit hínajánské a mahajánské texty a tím byl vytvořen i spisovný tibetský jazyk. Významným aktem bylo založení buddhistického kláštera. Lámaistické kláštery jsou středisky vzdělanosti. Mají velmi bohaté knihovny a kontakty s celým světem. Mniši nejsou vzdělávání pouze v náboženské a filozofické oblasti. Ale studují se zde také moderní jazyky, přírodní a technické vědy. [4]

Příznivci buddhismu říkají, že jeho základem jsou čtyři pravdy. První z nich je, že život je utrpení, protože máme ve svém životě mnoho přání, které se nenaplní. Další pravda je, že utrpení žije s žízňí po životě. To znamená, že stále po něčem toužíme, a když to dostaneme, chceme něco jiného. Třetí pravda říká, že utrpení je třeba odstranit a poslední pravdou je cesta, jak odstranit utrpení je „osmidílná cesta“. [5]

6.2.3 Hinduismus

Hinduistické náboženství představuje poměrně složitý systém, který je velmi těsně spjat s dějinami i specifickou sociální strukturou národů jižní Asie. Dnes je ve světě přes 700 milionů vyznavačů tohoto náboženství, převážná většina z nich právě v zemích jižní Asie, především v Indii, kde se k hinduismu hlásí asi 83 % obyvatelstva. Převahu mají hinduisté také v Nepálu. Dějiny hinduismu sahají do 3. tis. př. n. l. Můžeme v něm vidět společné rysy se staroíránským náboženstvím, náboženstvím Germánů, Řeků a Římanů. Hlavním proudem v něm byl náboženský systém pasteveckých plemen Árijců. Árijci měli polyteistických náboženský systém, jehož kult byl založen na oběti. Tu prováděl kněz, který se nazýval brahmán, za zpěvu obětních hymnů. Brahmán současně vystupuje jako prostředník mezi člověkem a bohem. Obětí byl nejčastěji zvláštní nápoj soma, obilí, vařené pokrmy, rozpuštěné máslo nebo zvířata. Konec života je spojen s představou vstupu do nebeského světa, kde žijí bohové. Podmínkou ke vstupu je vyplnění tří náboženských povinností, kterými jsou studium posvátných textů a obětních předpisů, přinášení obětí bohům a výchova

synů, kterým jsou předávány náboženské tradice. Hinduismus se dnes šíří nejen v Indii, ale téměř po celém světě. [4;5]

6.2.4 Judaismus

Historie judaismu se dělí na čtyři velká období, která byla rozvržena do 4000 let:

1. Období biblické tradice (20. stol. př. n. l. – 4. stol. př. n. l.)
2. Helénské období (4. stol. př. n. l. – 2. stol. n. l.)
3. Období rabínské tradice (2. – 18. stol. n. l.)
4. Moderní a současné období (1750 – dnes) [4]

Dějiny židovského národa se začínají psát asi čtyři tisíce let před Kristem v Uru v Mezopotámii. Na tomto období žily různé semitské národy, k nimž patřili i Izraelité, kteří se museli často stěhovat. Jeden z jejich kmenů se dostal dál než ostatní. S Abrahámem v čele tento kmen opustil Mezopotámii a usadil se v Kanaánu. Za potravou putovali až do Egypta, kde byla úrodná obilná pole.

Po čtyři staletí byli Izraelité v otrockém postavení. Z důsledku útlaku ze strany Egyptanů se Izraelité pevně semkli a toužili se vrátit zpět do rodného Kanaánu. Z generace na generaci si předávali vyprávění o osudech svého prapředka Abraháma a jeho potomků, syna Izáka a vnuka Jáкова a dalších. Nejdříve bylo Hebrejskými kmeny uznáváno mnoho přírodních bohů. Během staletí se ale upevnila víra v jednoho boha.

Vzniklo tak první monoteistické náboženství v dějinách lidstva. Tento bůh neměl podobu ani jméno. Vztah mezi Bohem a člověkem byl založen na spojenectví, protože Bůh vedl Abraháma a dal mu vlast, Kanaán. Abrahám mu za to sloužil, později byl vztah upevněn Izákem a Jákobem. A za nějakou dobu Mojžíšem.

Mojžíš je skutečným zakladatelem monoteistického náboženství, tedy judaismu. On vysvobodil židovský lid z otroctví a vyvedl ho z Egypta. Cesta trvala čtyřicet let. Izraelci se vrátili do rodného Kanaánu. Během tohoto putování dal Mojžíš Židům desky zákona, posvátný dokument, jehož obsah je shrnut do desatera přikázání. Je psáno hebrejsky, také aramejsky, to je jazyk, kterým se mluví v Palestině a Mezopotámii i arabsky.

Hebrejská Bible je soubor hebrejského Písma Svatého odpovídá hlavním knihám Starého zákona (prvního dílu Křesťanské Bible). Obsahuje 24 knih, které jsou rozděleny do tří úseků. Prvním úsekem je Tóra (prvních pět knih – Genesis, Exodus, Leviticus, Deuteronomium) a končí Mojžíšovou smrtí kolem roku 1200 př. n. l. Další úsek tvoří Neviim a posledním úsekem je Ketuvim (Žalmy, Pláč, Přísloví, Job, Kazatel a Píseň písní).

Židé mají také ústní zákon neboli Talmud, který má dvě části Mišnu a Gemaru.

Židovské náboženství se promítá i do každodenního života Židů. Již od narození musí dítě plnit předepsané povinnosti. Bohoslužba se koná v synagóze. Muži na sobě mají talit, šálu s třásněmi na všech rozích. Na hlavě Židé nosí malou přiléhavou čepici – Kipu (jarmalku), na znamení oddanosti Bohu. [4]

Israel je nazýván jako „Zaslíbená země“ Židů. Velké množství příznivců židovského náboženství přišli do tohoto státu v roce 1948, především to bylo ze států bývalého Sovětského svazu. Dodnes ale nejvíce Židů žije v Severní Africe. Situace se ovšem změnila po druhé světové válce, dříve totiž největší počet Židovského obyvatelstva čítaly země Polsko a Německo. Po druhé světové válce, zde však zůstaly jen zlomky tohoto obyvatelstva. [5]

6.2.5 Islám

Muslimské náboženství je svým početním významem dnešním druhým nejrozšířenějším světovým náboženstvím. Jedná se o monoteistické náboženství, které je založené na kázání proroka Mohameda. Pochází ze západního Arabského poloostrova, konkrétně z měst Mekky a Medíny. Z pohledu muslimské víry je Mohamed Vyslancem Božím. Bůh ho pověřil předáním poselství Koránu celému lidstvu. Mohamed v překladu znamená „ten, který je požehnan.“ Mezi Biblií a Koránem existují četné církevní a literární shody, například se střídají líčení, chvalozpěvy, podobenství, kázání, přikázání a vyznání víry. Hlavní rozdíly se týkají způsobu zjevení, pojetí spasení, a také počtu, funkce a poslání proroků. Podle Koránu je Ježíš jen jeden z proroků, předchůdce Mohameda. Islám členíme na tři velké části, kterými jsou sunnismus, šíismus a charídžismus. Současný bojový islám žije třemi proudy modernistickým proudem, který je nakloněný modernizaci islámského zákoníku. Další je teologický dogmatismus, který stojí proti modernizaci islámského zákoníku a posledním proudem je revoluční ideologie. [4]

Největší procento muslimů žije v Asii, procentuálně tvoří 20 až 25% ní podíl náboženství na tomto kontinentu. Typickými zeměmi, které vyznávají islám, a kde je islám považován za státní náboženství, jsou Indie, Indonésie, Bangladéš, Irán, Irák a Pákistán. Velice silnou pozici má islám v Africe, zde je na druhém místě za křesťanstvím a vyznává ho zhruba 40% obyvatelstva. [5]

6.2.6 Křesťanství

Jedná se o monoteistické náboženství. Má několik podsekcí, kterými jsou katolictví, protestantství a pravoslavní. Křesťanství vzniklo kolem sekty křtěnců kolem Jana Křtitele. Jan Křtítel pokřtil Ježíše a byl popraven. Byla tu snaha o obnovu velkého království. [4]

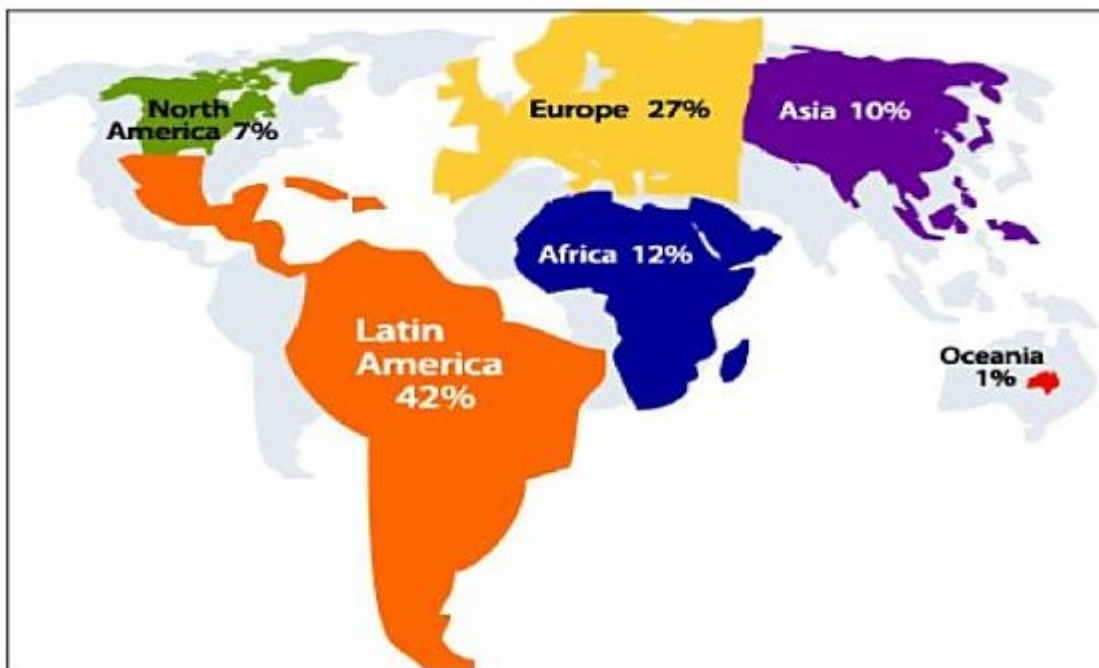
Ježíš Kristus pochází z Nazaretu, který leží v Palestině. Je považován za zakladatele Křesťanství. O jeho životě pojednávají evangelia podle Marka, Jana, Lukáše a Matouše. Měl prostřednictvím svých kázání velký vliv na lidi, považován za politicky nebezpečného, odsouzen Pilátem k smrti. Jeho učedníci dosvědčují, že vstal z mrtvých. [4]

Základní východiska křesťanství jsou zapsány ve spisech Nového zákona. Pro Křesťany je Bible sepsání slova Božího. Bible obsahuje Starý a Nový zákon. Institucí křesťanství jsou Církev, která je tvořena společenstvím všech křesťanů. Druhy církví v České republice jsou katolická církev, protestantská církev, pravoslavná církev, anglikánská církev a řeckokatolická církev. [4]

Křesťanství je považováno za nejpočetnější náboženskou skupinu na světě. Pokud bychom to vyjádřili v procentech, tak zhruba 35% populace na světě vyznává křesťanství. Největší podíl mezi všemi křesťany mají katolíci. Příznivců hlásících se ke katolictví je nejvíce v západním světě a také v zemích tzv. Třetího světa.

Další větví křesťanství je pravoslavná větev, která je také nazývána větví ortodoxní. Příznivce pravoslavného křesťanství bychom mohli nalézt především ve východní Evropě, jako příklad může být uveden Balkán či Rusko. Třetí větví je protestantství, ke kterému se nejvíce lidí hlásí v USA, Velké Británii a Kanadě. [5]

Obrázek 2: Rozmístění katolíků dle světadílů v roce 2000

Zdroj: [5]

7 METODOLOGICKÁ VÝCHODISKA EMPIRICKÉHO STUDIA

7.1 Cíle výzkumu

V rámci výzkumu náboženských organizací proběhla dvě šetření. První bylo šetření uvnitř církví a druhé bylo anketní šetření, kterého se zúčastnila veřejnost.

První šetření probíhalo uvnitř církví tak, že každé farnosti v Pardubicích byl poslán dokument se sedmi otázkami, které měly být zodpovězeny. Především se tyto otázky týkaly fungování a financování dané církve. Všechny konkrétní otázky jsou uvedeny v příloze B.

Anketního šetření se účastnila veřejnost. Bylo zaměřeno především na to, jestli je společnost seznámena s tím, jak náboženské organizace fungují a jakým způsobem jsou financované.

7.2 Předvýzkum

Před samotným výzkumem proběhl předvýzkum. V rámci přibližně 20 rozhovorů s různými lidmi v různých věkových a vzdělanostních skupinách bylo zjištěno, že se lidé v předmětu tématu prakticky neorientují. V rámci další části empirické sondy byli osloveni zástupci vybraných církví a někteří aktivní členové. V tomto bodě se významně projevila neochota této skupiny na výzkum reagovat.

Na základě těchto rozhovorů byl vytvořen finální dokument s otázkami pro církve a anketa pro veřejnost, která se týkala fungování a financování náboženských organizací.

7.3 Časový plán výzkumu

Výzkum proběhl ve dvou měsících v únoru a v březnu ve 3 etapách:

- *1. etapa (25.2. - 27.2.2012)* – vytvoření ankety pro veřejnost a otázek pro členy církve,
- *2. etapa (28.2. – 6.3.2012)* – provedení anketního šetření a rozeslání otázek všem církvím v Pardubicích,
- *3. etapa (20.3. – 25.3.2012)* – vyhodnocení anketního šetření a zpracování otázek od církví.

7.4 Deskripce použitých metod sběru dat

Pro sběr potřebných dat od náboženských organizací v Pardubicích byla vytvořena anketa se sedmi otázkami. Tento dokument byl odeslán každé církvi v Pardubicích prostřednictvím emailu. Zástupci církví byli požádáni o vyplnění ankety a odeslání zpět nejdéle do tří týdnů.

Anketní šetření, kterého se účastnila veřejnost, probíhalo od 28. 2. do 6.3.2012. Pro toto šetření byla vytvořena anketa, která byla rozeslána a předána respondentům. V rámci rozeslání nebo předání ankety byl vysvětlen i postup vyplnění. Návratnost ankety byla ve výši 90%.

Anketa byla zvolena proto, aby byla oslovena široká veřejnost. V této anketě se neodlišovalo, zda ji vyplňují muži nebo ženy. Otázky byly dvou typů, převažovaly otázky uzavřené. Což pro respondenta znamenalo označit odpověď, buď ano, nebo ne. Dalším typem otázek byly otázky otevřené, ve kterých mohl respondent jasně uvést svůj názor na danou problematiku.

7.5 Deskripce zkoumaného vzorku

V rámci šetření uvnitř náboženských organizací bylo rozesláno celkem devět anketních archů k vyplnění. Církve, které byly ochotni spolupracovat a prokonzultovat danou problematiku byly pouze dvě. Neochota náboženských organizací spolupracovat může pramenit z toho, že náboženské organizace chtějí, aby do chodu jejich organizace veřejnost neviděla. Dále nemusejí vidět význam v poskytování informací o svém fungování a financování veřejnosti.

Anketního šetření se zúčastnilo celkem 52 respondentů. Z toho 13 mužů a 39 žen. Nebylo omezeno, kdo se průzkumu může účastnit. Mohl vyplnit každý, kdo byl ochoten. Do výzkumu se odmítlo zapojit dalších 30 respondentů. Největší počet respondentů, kteří se zúčastnilo tohoto anketního šetření, bylo ve věku od 21 do 30 let, bylo jich celkem 16. Naopak nejmladší respondenti ve věku do 20 let byli pouze 2. Celkem 39 dotazovaných má trvalé bydliště na vesnici, naopak 13 z dotazovaných žije ve městě.

7.6 Matematické zpracování dat

Data byly z každého šetření zpracovány odlišně. První výzkum byly otázky uvnitř církve. Odpovědi na otázky, které se vrátily zpět, byly zpracovány do praktické části této bakalářské práce formou analytické deskripce aktuálního stavu. Naopak anketní šetření bylo náročnější na statistickou analýzu, protože se ho účastnilo více respondentů, a tudíž bylo potřeba

zpracovat více dat. Nejprve byly všechny odpovědi na anketu zapsány do programu Microsoft Excel, poté byla vytvořena tabulka a následně pro větší přehlednost grafy.

7.7 Interpretace výsledků

Interpretace výsledků bude rozdělena do dvou částí. První část se zaměří přímo na dvě konkrétní církve a to Českobratrská evangelická církev a Církev adventistů sedmého dne.

Druhá část interpretace výsledků bude zaměřena na vyhodnocení anketního šetření, kterého se účastnila veřejnost. Výsledky budou znázorněny v tabulkách a pomocí grafů.

7.7.1 Českobratrská církev evangelická

Českobratrská církev evangelická vznikla v roce 1918 sloučením dvou evangelických církví augsburského a helvetského vyznání. O tomto spojení rozhodl generální sněm obou církví. V roce 1919 byl schválen a přijat nový název a církev byla přejmenována na Českobratrskou církev evangelickou. Symbolem Českobratrské církve je kalich stojící na Bibli, který vyjadřuje spojení s tradicí české reformace a reformací kalvínskou a luteránskou.

7.7.1.1. Jak funguje Českobratrská církev evangelická?

Církev má zřízení presbyterně – synodní. To znamená, že základní jednotkou církve je Farní sbor, který může být zřízen v jednotlivých obcích či městech. V čele každého sboru je staršovstvo sboru neboli volení presbyteři společně s farářem. Statutárním orgánem je volený farář a kurátor. Kurátor je zvolený zástupce ze členů staršovstva. Staršovstvo se volí na 6 let a farář je volen sborem na 10 let. Farní sbor má právní subjektivitu, to znamená, že má svá práva a povinnosti. Hospodaří samostatně a stará se o své budovy a provozní náklady.

Farní sbory jsou na určitém území sdružovány do seniorátu. V čele seniorátu stojí seniorátní výbor. Tento výbor tvoří tři faráři a tři laici. Statutárním orgánem seniorátu jsou senior a seniorátní kurátor. Nejvyšším orgánem církve je synod, který je tvořen zvolenými zástupci všech sborů a seniorátů.

Pro zajištění správy církve je zřízena Ústřední církevní kancelář. Českobratrská církev evangelická má stanoveny církevní řády, kterými se musí řídit.

7.7.1.2. Jak je Českobratrská církev evangelická financována?

Základním příjmem církve je tzv. „salár“. Salár je dar každého člena církve na činnost sboru. Salár je dobrovolný dar, který není po členech vymáhán, ale může být církví doporučen. Dalším zdrojem příjmů jsou dobrovolné sbírky členů sboru, pořádané při

bohoslužbách a dalších shromážděních. Stát přispívá církvím částečně na mzdy kazatelů a zaměstnancům ústředí. Je možné využít státní dotace na opravu budov, pokud se podaří projekt prosadit.

Pokud Českobratrská církev evangelická pořádá veřejnou sbírku, je to vždy na konkrétní účel. Například na sociální práci Diakonie Českobratrské církve evangelické. Každá veřejná sbírka se řídí zákonem č. 117/2001 Sb. o veřejných sbírkách a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Veřejnost je o každé sbírce informovaná prostřednictvím médií, novin nebo internetových stránek.

Každý farní sbor si stanovuje roční rozpočet, podle kterého hospodaří. Hospodaření sboru může někdy vykazovat zisk, který ale není příliš velký. Vše záleží na obětavosti členů sboru a velikosti příspěvků po celý rok. Veškerý zisk z hospodaření je součástí financování sboru, využívá se na pokrytí provozních nákladů nebo investice do opravy majetku.

Co se týká podpory státu, tak částečně financuje pouze mzdy kazatelů a zaměstnanců ústředí. Církev může většinou pořádat aktivity, jaké uzná za vhodné, ale musí si na ně sehnat finanční prostředky.

7.7.1.3. Českobratrská církev evangelická a česká veřejnost

Podle názoru členů Českobratrské církve evangelické je česká veřejnost o problematice církví informovaná velice špatně a zkresleně. Média na církev vytváří zcela nereálný pohled, který je založen na předsudcích a neznalost konkrétních situací a dění v církvích. Ale je také velice těžké tyto předsudky překonat, protože se sami neumějí prezentovat.

7.7.2 Církev adventistů sedmého dne

Církev adventistů sedmého dne vznikla v rámci eschatologického hnutí protestantských církví ve Spojených státech v 19. století.

7.7.2.1. Jak funguje církev Adventistů sedmého dne?

Struktura církve je čtyřstupňová a tvoří ji:

- a) Generální konference, to je celosvětové ústředí, které je tvořeno divizemi.
- b) Unie, kterou tvoří národní uspořádání. Například Česká republika a Slovenská republika.

c) Sdružení, také jinak nazývané oblastní vedení. Do sdružení by patřilo například Česko, Morava a Slezsko.

d) Církevní sbor, který je také označován jako místní společenství.

Celý systém je zastupitelný, jednotliví delegáti jsou voleni místními sbory až po Generální konferenci. Každý církevní sbor má svou právní subjektivitu, odpovědný je kazatel a starší sboru. Církev se řídí základními předpisy, kterými jsou Bible, Církevní řád, Ústava České republiky, Finanční řád a další Právní předpisy.

7.7.2.2. Jak je církev Adventistů sedmého dne financována?

K financování církve slouží dobrovolné dary od členů církve, které jsou vybírány při bohoslužbách. Od roku 1993 do roku 2007 přijímala církev ze Státního rozpočtu prostředky na financování provozu ústředí církve a vedení administrativy. Od roku 2008 z důsledku zákona č. 117/2001 Sb. o veřejných sbírkách a změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, přijímá finanční prostředky na platy duchovních, platy administrativy a provoz ústředí.

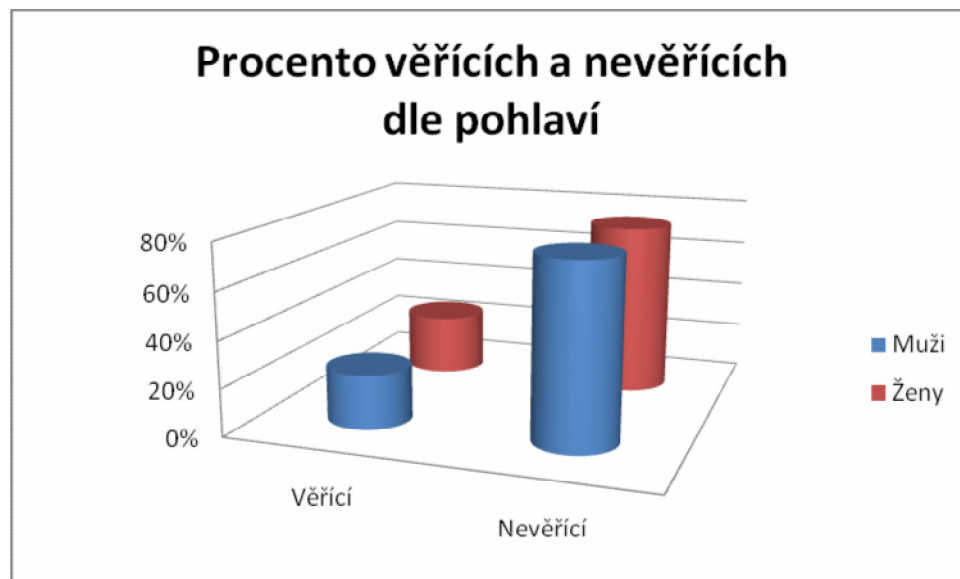
Církev Adventistů sedmého dne pořádá sbírky na misijní sbírky a na pokrytí provozních nákladů. Tyto sbírky se pořádají v prostorách církve a členové církve jsou o těchto sbírkách informováni. Církev nepořádá žádné veřejné sbírky, a proto veřejnost žádným způsobem neinformuje. Církev může vykazovat i nepatrný zisk. Zisk se vrací zpět do sboru a použije se na pokrytí provozních nákladů a k dalším činnostem.

Stát umožňuje církvím, aby byly prezentovány v médiích. Dále umožňuje práci duchovních ve státních zařízeních, jako jsou věznice, armáda České republiky, státní školy a nemocnice. Prosto podle církve, jsou zde předsudky z minulosti a společnost je informována o církvích velmi neobjektivně.

7.7.3 Anketní šetření znalosti náboženských organizací

Na obrázku č. 3 můžeme vidět, že v Pardubickém kraji je větší procento nevěřících, jak u mužů, tak i u žen. Pokud bychom to převedli na konkrétní hodnoty, tak je 29 žen nevěřících a 10 věřících. U mužů jsou následující hodnoty, počet nevěřících 10 a počet věřících 3.

Obrázek 3: GRAF – PROCENTO VĚŘÍCÍCH A NEVĚŘÍCÍCH DLE POHLAVÍ

Zdroj: vlastní zpracování

Časté odpovědi na tuto otázku byly takové, že lidé jsou věřící, ale nevěří v žádnou církev. Velké procento respondentů jsou ateisté, především jsou to lidé, kteří se pohybují ve věku od 21 do 40 let. Podle Českého statistického úřadu je v Pardubickém kraji 32% lidí, kteří jsou věřící a zbytek, tedy 68%, jsou ateisté.

Obrázek č. 4 nám znázorňuje, jaké procento respondentů je obeznámeno s tím, jak náboženské organizace fungují. Zde je velké procento lidí, kteří s touto problematikou nejsou obeznámeni. Většinou se o to sami nezajímají.

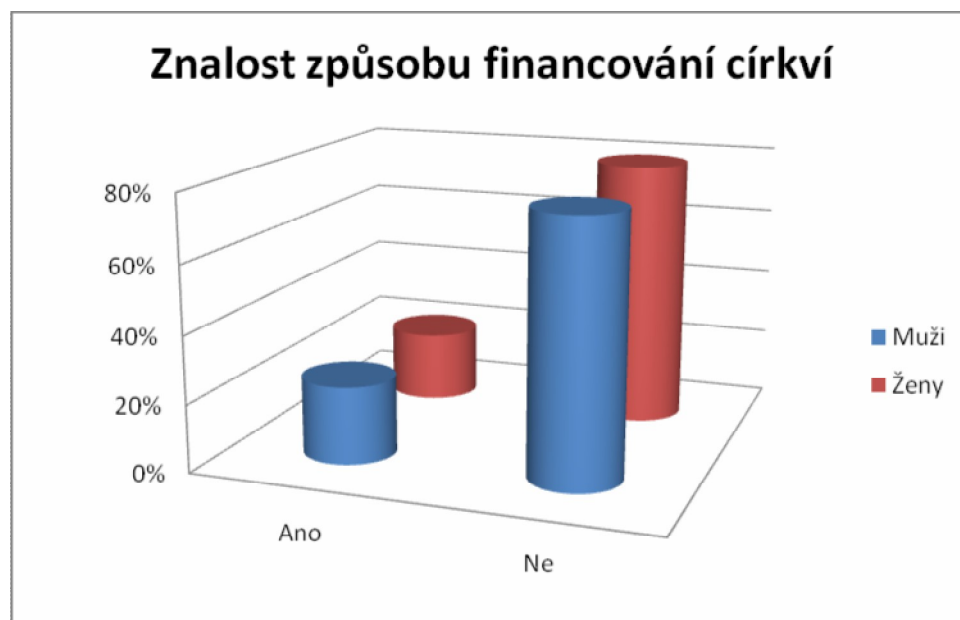
Obrázek 4: GRAF – ZNALOST FUNGOVÁNÍ CÍRKVÍ

Zdroj: vlastní zpracování

Obrázek č. 5 nám znázorňuje, jaké procento respondentů je seznámeno se způsobem financování církví. Výsledky znalosti byly o něco lepší než u znalosti samotného fungování, přesto zde ale převládá neznalost.

Obrázek 5: Graf – Znalost způsobu financování církví

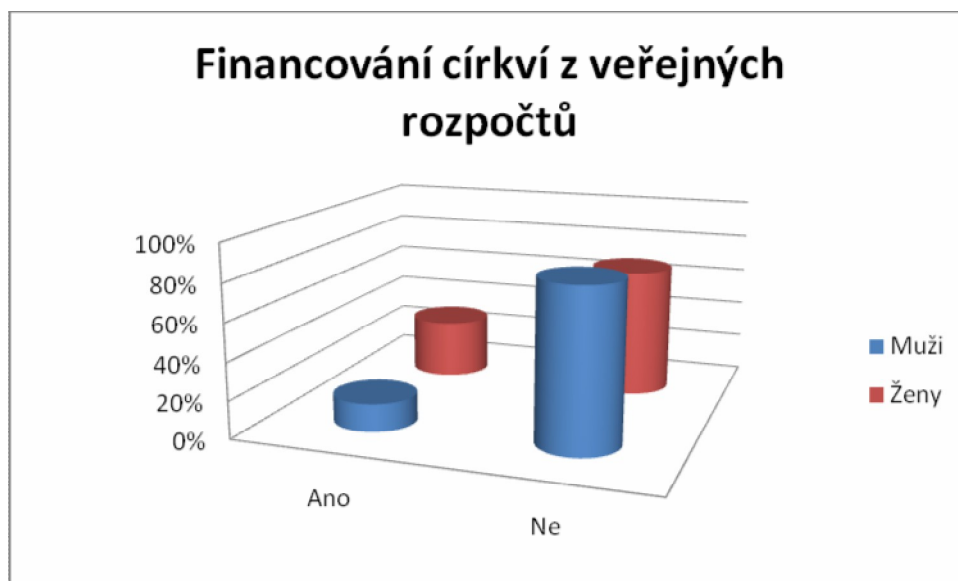

Zdroj: vlastní zpracování

Obrázek č. 6 nám znázorňuje, jaké procento žen a mužů souhlasí s tím, aby byly církve financovány z veřejných rozpočtů. O něco větší počet respondentů, kteří nesouhlasili s financováním církví z veřejných rozpočtů, byli muži. S touto otázkou se pojila otázka číslo pět, ve které měl respondent rozvést svou odpověď na otázku číslo čtyři. Pokud respondenti nesouhlasili, jejich nejčastější odpověď byla, že každá organizace by si na sebe měla vydělat samostatně. Církev by měla být samostatnou organizací, kterou by měli financovat sponzoři, nebo ti lidé, kteří v ní věří.

Pokud bylo na otázku číslo čtyři odpovězeno kladně, většinou zdůvodnění bylo takové, že když se financují další méně známé organizace, nebo politické strany, tak proč by se neměly financovat církve.

Obrázek 6: Graf – Financování církví z veřejných rozpočtů

Zdroj: vlastní zpracování

Česká veřejnost se nezajímá o problematiku náboženských organizací, dokazuje to i grafické znázornění na obrázku č. 7, ve kterém pouze dva respondenti, zde konkrétně se jednalo o ženy, odpověděli, že se o tuto problematiku zajímali a vyhledávali nějaké informace. Ať už na internetových stránkách nebo v médiích.

Obrázek 7: Graf – Zájem veřejnosti o problematiku církví

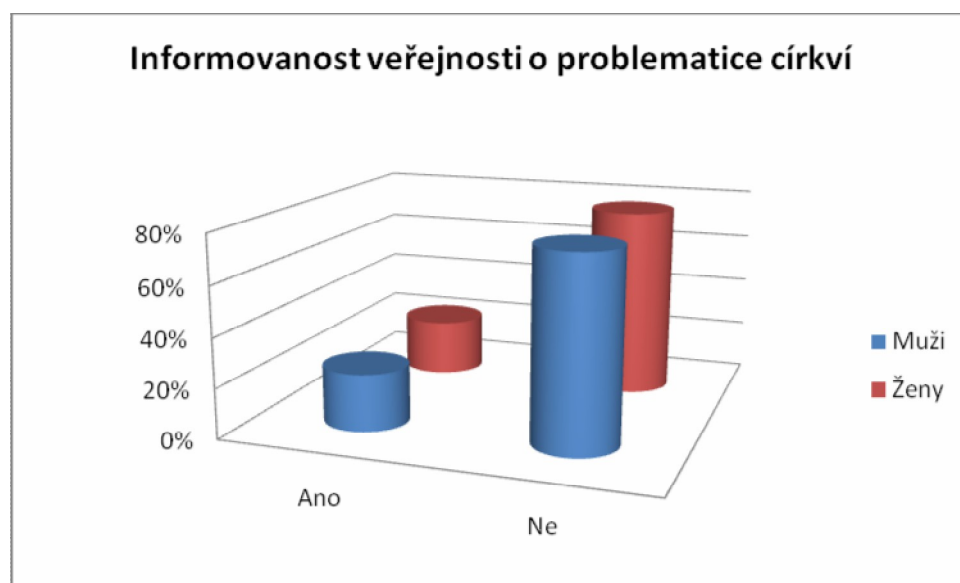

Zdroj: vlastní zpracování

Další otázka předložená respondentům byla, jestli si myslí, že je společnost o problematice náboženských organizací dostatečně informovaná. Odpovědi respondentů zachycuje obrázek č. 8. Pokud bylo odpovězeno na tuto otázku záporně, měl být uveden důvod.

Téměř 77% respondentů, jak mužů, tak i žen odpovědělo, že veřejnost o této problematice není dostatečně informovaná. Nejčastějším odůvodněním bylo, že tato problematika není dostatečně řešena ve všech médiích. Dále, že z důvodu toho, že jsou lidé nevěřící, informace sami nevyhledávají.

Obrázek 8: Graf – Informovanost veřejnosti o problematice církví

Zdroj: vlastní zpracování

Obrázek č. 9 nám znázorňuje, jaké procento respondentů se účastnilo dobročinné sbírky pro určitou náboženskou organizaci. Pokud bychom brali v úvahu muže i ženy, tak je to průměrně okolo 20%. To znamená, že převážná většina respondentů, nepřispívá na náboženské organizace, ale přispívali v různých dobročinných sbírkách, jako například sbírky pořádané pro dětské domovy nebo Červený Kříž.

V rámci sbírky pro konkrétní náboženské organizace čtyři respondenti uvedli Římskokatolickou církev a hospic Anežky České.

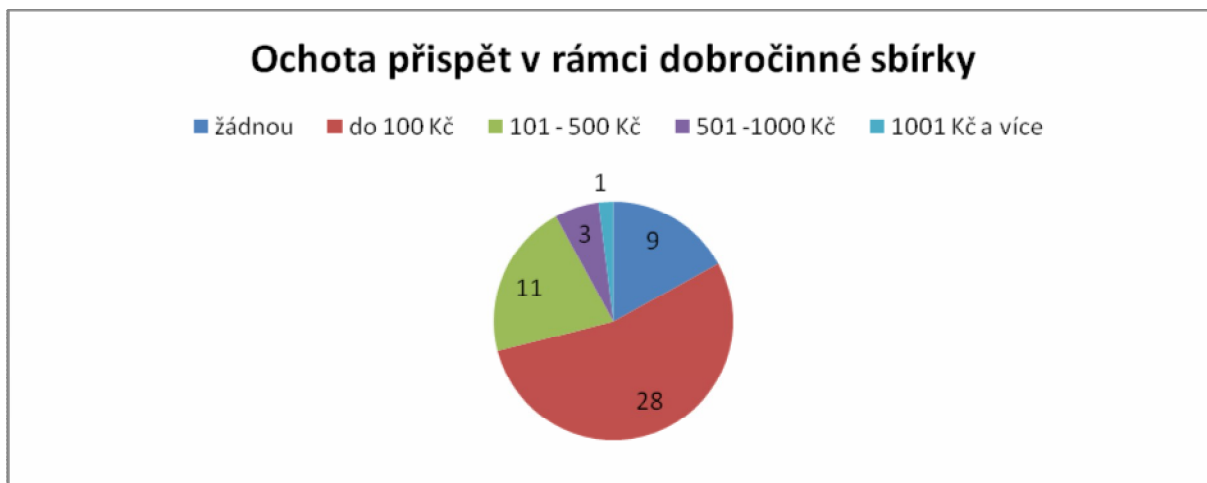
Obrázek 9: Graf – Příspěvky pro náboženskou organizaci

Zdroj: vlastní zpracování

Další otázkou, na kterou respondenti odpovídali, bylo jako částkou by byli ochotni přispět do dobročinné sbírky v rámci náboženské organizace. Odpovědi byly velice různorodé, ale nejvíce se objevila částka, která byla do 100 Kč. Počet respondentů a jakou částku zvolily, můžete vidět na obrázku č. 10.

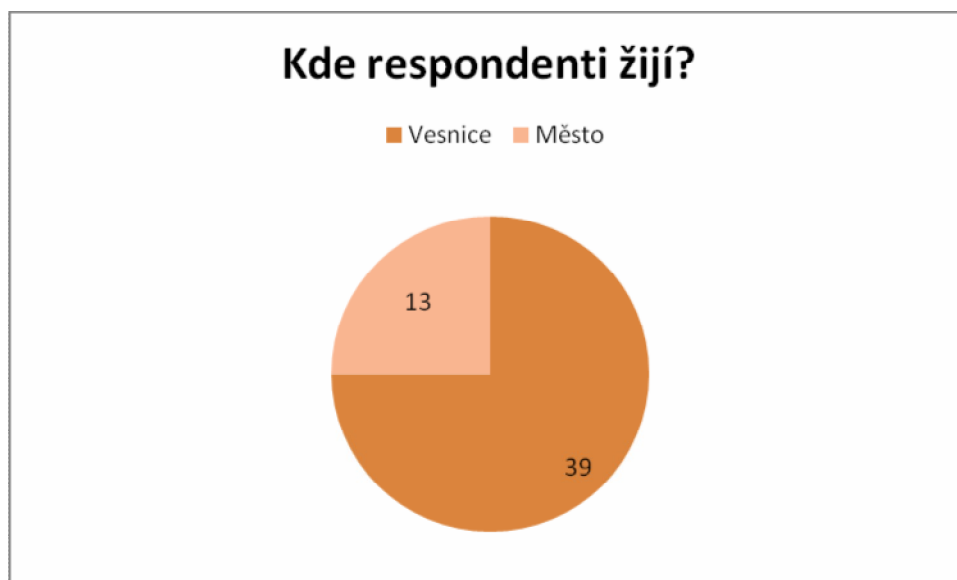
Obrázek 10: Graf – Ochota přispět v rámci dobročinné sbírky

Zdroj: vlastní zpracování

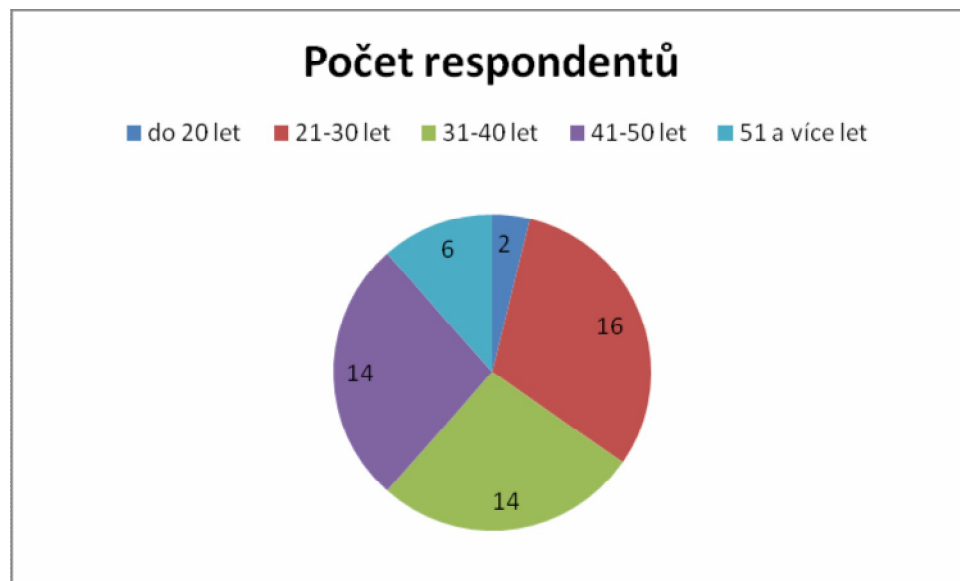
Další dva obrázky v pořadí jedenáctý a dvanáctý nám znázorňují, kde respondenti žijí a jaký je jejich věk. Převahuje počet respondentů žijících na vesnici, je jich 39, kdybychom to vyjádřili procentuálně, bylo by to asi 75%, naproti tomu 13 dotazovaných žije na vesnici, to je 25%. Věk respondentů, kteří odpovídali na anketní šetření je vyrovnaný, největší procento byli muži a ženy ve věku od 21 do 30 let. Naopak nejmenší procento bylo do 20 let a od 51 let. Podrobněji a přehledněji znázorňuje věk respondentů obrázek číslo 12.

Obrázek 11: Graf – Kde respondenti žijí?

Zdroj: vlastní zpracování

Obrázek 12: Graf – Věk respondentů

Zdroj: vlastní zpracování

7.8 Zhodnocení a návrh

Během anketního šetření, kterého se účastnilo 52 respondentů. Byl zjištěn jasný nezáměr a neznalost o představované téma. Kdybychom to vyjádřili v procentech, zjistili bychom, že téměř 95% respondentů neví, jak náboženské organizace fungují a téměř 80% respondentů neví, jak jsou financovány.

Spolupráce s církvemi v Pardubicích byla velice špatná. Z devíti oslovených církví projevíly zájem spolupracovat pouze dvě. Neochota náboženských organizací spolupracovat může pramenit z toho, že náboženské organizace chtějí, aby do chodu jejich organizace veřejnost neviděla. Dále nemusejí vidět význam v poskytování informací o svém fungování a financování veřejnosti.

Výsledky šetření jsou velice znepokojivé. Je tu veliký nezáměr, jak ze strany veřejnosti, tak i ze strany církví. Veřejnost většinou bere církve, jako uzavřenou organizaci, jejíž fungování a financování je velice mlhavé a nejasné. A na druhé straně církev neprojevuje zájem o jakoukoliv změnu.

Výsledky posledních průzkumů v České republice dospěly k velice negativním výsledkům a to, že nejmenší důvěru ze všech organizací mají právě církve. Církvím nedůvěřují téměř dvě třetiny Čechů, větší část tvoří ženy. A naopak pouze jedna čtvrtina dokázala říci, že církvím důvěřuje.

Domnívám se, že je v ČR velké procento ateistů, což vede k nezájmu a nedůvěře. Pokud náboženské organizace chtějí, aby jim společnost věřila a respektovala je, měly by projevit více zájmu. Veřejnost je velice ovlivněna mediálně, negace může plynout i z této strany.

Bude velice těžké, aby si církve získaly zpět ztracenou důvěru, a aby o tuto problematiku veřejnost projevila nějaký zájem. V anketním šetření se objevila také otázka, jestli veřejnost má zájem o další informace, které se týkají fungování a financování církví, 95% respondentů odpovědělo, že zájem nemá.

ZÁVĚR

Záměrem bakalářské práce bylo zjistit, jak fungují a jak jsou financovány náboženské organizace. V praktické části této práce byly analyzovány církve v Pardubicích a především bylo uskutečněno anketní šetření, které mělo ukázat, jak je veřejnost o problematice náboženských organizací informovaná.

Výsledky anketního šetření jsou velice znepokojivé. Okolo 80% respondentů netuší, jak náboženská organizace fungují a přes 70% dotazovaných neví, kde náboženská organizace získává finanční prostředky na provozování své činnosti. Velmi častá odpověď v rámci šetření byla, že se dotazovaný o tuto problematiku nikdy nezajímal a nikdy zajímat nebude.

Různé zdroje, mezi které patří například Sčítání lidu 2011, uvádějí, že Česká republika je velice ateistický stát. Někteří odborníci tvrdí, že nejateističtější v celé Evropě. Pokud už je člověk věřící, tak nedůvěřuje žádné z náboženských organizací. Velmi negativní postoj k této problematice mají lidé od 20 do 40 let. Pozitivní postoj naopak sdílejí lidé od 51 let.

K řešení tohoto problému nepřispívá ani postoj církví. Po zahájení průzkumu bylo v rámci analýzy církví, osloveno celkem devět církví v Pardubicích. Ochotu spolupracovat projevily pouze dvě, které byly ochotny odpovědět na sedm otázek. A vysvětlit, jak fungují, jakou mají organizační strukturu, jakým způsobem jsou financovány, jestli tvoří zisk a v případě, že ano, jak je tento zisk využit.

Církev je dle veřejného mínění uzavřená organizace, která není ochotna veřejnosti sdělit podrobnější informace o svém fungování a získávání finančních prostředků. Naopak česká veřejnost, především mladší generace, tyto informace nevyhledává. Je na obou stranách, jak se k této problematice postaví a jestli se pokusí daný problém vyřešit. Na základě výše uvedeného se domnívám, že cíl byl splněn.

POUŽITÁ LITERATURA

- [1] BABOUČEK, Petr; ČECH, Martin. Jak se stát dobrým manažerem v neziskovém sektoru. 1. vydání. Praha: Rozvoj občanské společnosti. 2003. 135 s.
- [2] BAČUVČNÍK, Radim. Marketing neziskových organizací. 1. vydání. Zlín: Verbum, 2010. 190 s. ISBN 978-80-87500-01-9.
- [3] BOUKAL, Petr; VÁVROVÁ Hana. *Ekonomika a financování neziskových organizací*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství Oeconomica, 2007. 110 s. ISBN 978-80-245-1293-8.
- [4] DEMJANČUKOVÁ, Dagmar. *Teorie a dějiny náboženství*. 1. vydání. Dobrá Voda u Pelhřimova: Vydavatel Aleš Čeněk, 2003. 172 s. ISBN 80-86473-43-0.
- [5] KOKAISL, Petr. *Geografie náboženství: Úvod do problematiky studia světových náboženských systémů*. 1. Vydání. Praha: Provozně ekonomická fakulta ČZU. 2009. 265 s.
- [6] PODHORSKÝ, Josef. *Účtování a vedení účetnictví v organizačních složkách státu, územních samosprávních celcích, a příspěvkových organizacích: metodika účetnictví, vzorové příklady, účetní závěrky, kontrola účetnictví*. 1. vydání. Praha: Bova Polygon. 2005. 365 s. ISBN 80-7273-119-X.
- [7] REKTOŘÍK, J. A KOL. *Organizace neziskového sektoru: základy ekonomiky, teorie a řízení*. 3., aktualiz. vydání. Praha: Ekopress, 2010. 188 s. ISBN 978-80-86929-54-5 (brož.).
- [8] SVOBODA, František. *Legislativní prostředí pro činnost církví a náboženských organizací*. 1. vydání. Brno: Centrum pro výzkum neziskového sektoru, 2007. 20 s. ISBN 978-80-239-8481-1.
- [9] ŠIMKOVÁ, Eva. *Management a marketing v praxi neziskových organizací*. 4. vydání. Hradec Králové: Gaudeamus, 2009. 173 s. ISBN 978-80-74350-12-2.

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A: Anketa fungování a financování náboženských organizací

Příloha B: Otázky fungování a financování náboženských organizací

Příloha C: Vyhodnocení anketního šetření

Příloha A: Anketa fungování a financování náboženských organizací
ANKETA
FUNGOVÁNÍ A FINANCOVÁNÍ NÁBOŽENSKÝCH
ORGANIZACÍ

Vážená paní/Vážený pane,

jsem studentkou Fakulty ekonomicko-správní na Univerzitě Pardubice. Píšu bakalářskou práci na téma „Fungování a financování náboženských organizací.“ Dovoluji si Vás požádat o vyplnění následujícího dotazníku.

Získané údaje budou anonymně zpracovány v rámci bakalářské práce. Uveďte prosím vždy jednu odpověď.

Děkuji Vám za spolupráci.

Veronika Beranová

1. Víte, jak fungují náboženské organizace?
 - ano
 - ne

2. Víte, jakým způsobem jsou financovány náboženské organizace?
 - ano
 - ne

3. Myslíte si, že by měly být náboženské organizace financovány z veřejných rozpočtů?
 - ano
 - ne

4. Prosím, odůvodněte svojí odpověď na otázku č. 3:

-
5. Zajímali jste se někdy o tuto problematiku?
 - ano
 - ne

 6. Myslíte si, že je společnost o této problematice dostatečně informovaná?
 - ano
 - ne

 7. Pokud jste na otázku č. 6 odpověděli ne, uveďte důvod:

8. Chtěli byste o fungování a financování náboženských organizací vědět více?

- ano
- ne

9. Účastnili jste se někdy nějaké dobročinné sbírky pro náboženskou organizaci?

- ano
- ne

10. Pokud jste na otázku č. 9 odpověděli ano, pro jakou konkrétní náboženskou organizaci to bylo?

11. Jakou částkou byste byli ochotni přispět v rámci dobročinné sbírky?

- do 100 Kč
- 101 – 500 Kč
- 501 – 1 000 Kč
- 1 001 Kč a více

12. Jste věřící?

- ano
- ano, ale nejsem členem žádné církve
- ne

13. Kde žijete?

- město
- vesnice

14. Jaký je Váš věk?

- do 20 let
- 21 – 30 let
- 31 – 40 let
- 41 – 50 let
- 51 a více

15. Pohlaví

- muž
- žena

Příloha B: Otázky – Fungování a financování náboženských organizací

Otázky – „Fungování a financování náboženských organizací“

1. Jak funguje Vaše církev? (například jaká je organizační struktura Vaší církve; vnitřní chod církve; jaké jsou základní předpisy a dokumentace)
2. Jakým způsobem je Vaše církev financována?
3. Pořádá Vaše církev nějaké sbírky?? Pokud ano, jak o nich informuje veřejnost?
4. Vykazuje někdy Vaše církev zisk?
5. Pokud ano, jak je tento zisk zužitkován?
6. Myslíte si, že je veřejnost o problematice církví dostatečně informovaná?
7. Jakým způsobem přispívá stát k rozvoji církví?

Příloha C: Vyhodnocení anketního šetření

Tabulka 1: Víte, jak fungují náboženské organizace? (počet respondentů)

	Ano	Ne
Muži	0	13
Ženy	2	37

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 2: Víte, jak fungují náboženské organizace? (v procentech)

	Ano	Ne
Muži	0%	100%
Ženy	5%	95%

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 3: Víte, jak jsou náboženské organizace financovány? (počet respondentů)

	Ano	Ne
Muži	3	10
Ženy	8	31

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 4 : Víte, jak jsou náboženské organizace financovány? (v procentech)

	Ano	Ne
Muži	23%	77%
Ženy	21%	79%

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 5: Měly by být financovány z veřejných rozpočtů? (počet respondentů)

	Ano	Ne
Muži	2	11
Ženy	12	27

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 6: Měly by být financovány z veřejných rozpočtů? (v procentech)

	Ano	Ne
Muži	15%	85%
Ženy	31%	69%

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 7: Zajímali jste se někdy o tuto problematiku? (počet respondentů)

	Ano	Ne
Muži	0	13
Ženy	2	37

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 8: Zajímali jste se někdy o tuto problematiku? (v procentech)

	Ano	Ne
Muži	0%	100%
Ženy	5%	95%

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 9: Myslíte si, že je společnost dostatečně informovaná? (počet respondentů)

	Ano	Ne
Muži	3	10
Ženy	9	30

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 10: Myslíte si, že je společnost dostatečně informovaná? (v procentech)

	Ano	Ne
Muži	23%	77%
Ženy	23%	77%

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 11: Chtěli byste o fungování a financování vědět více? (počet respondentů)

	Ano	Ne
Muži	4	9
Ženy	13	39

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 12: Chtěli byste o fungování a financování vědět více? (v procentech)

	Ano	Ne
Muži	31%	69%
Ženy	25%	75%

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 13: Účast při sbírce pro náboženskou organizaci? (počet respondentů)

	Ano	ne
Muži	3	10
Ženy	7	32

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 14: Účast při sbírce pro náboženskou organizaci? (v procentech)

	Ano	Ne
Muži	23%	77%
Ženy	18%	82%

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 15: Jakou částkou byste byli ochotni přispět? (počet respondentů)

Částka	Počet respondentů
žádnou	9
do 100	28
101-500	11
501-1000	3
1001 a více	1

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka16: Jakou částkou byste byli ochotni přispět? (v procentech)

Částka	Procento respondentů
žádnou	17%
do 100 Kč	54%
101 - 500 Kč	21%
501 -1000 Kč	6%
1001 Kč a více	2%

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 17: Jste věřící? (počet respondentů)

	Věřící	Nevěřící
Muži	3	10
Ženy	10	29

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 18: Jste věřící? (v procentech)

	Věřící	Nevěřící
Muži	23%	77%
Ženy	26%	74%

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 19: Kde žijete?

Vesnice	39	75%
Město	13	25%

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 20: Jaký je Váš věk?

do 20 let	2	4%
21-30 let	16	30%
31-40 let	14	27%
41-50 let	14	27%
51 a více let	6	12%

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 21: Pohlaví

Muži	13	25%
Ženy	39	75%

Zdroj: vlastní zpracování